

Я XI-рэ Зэфэс

Урысые политическэ партиу «Единая Россия» зыфиорэм ия XI-рэ Зэфэс нэпэ, шэкиогъум и 21-м, Санкт-Петербург шэкло. Делегат 600-м ехъу ыкIи хьэкIэ нэбгырэ 2000-м ехъу аш хэлэжьэшт.

Адыгеим ышIэкIэ мы Зэфэсым хэлэжьэ ВПП-у «Единая Россия» зыфиорэм и Апшгэрэ совет хэтэу, Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакIушынэ Аслъан. Мы Iофтхьабзэм джащ фэдэу хэлэжьэштых Урысые Федерацием ФедерациемкIэ и Совет хэтхэр, Урысые Федерацием и Къэралыгъо Думэ и депутатхэр, хабзэм ифедеральнэ органхэм яллыкIохэр, Урысые Федерацием и субъектхэм япащэхэр, IэкIыб къэра-

лыгъохэм яэкспертхэр, общественнэ IофышIэшхохэр.

Политическэ партиу «Единая Россия» зыфиорэм и Тхьаматэу, Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхьаматэу Владимир Путиным Зэфэсым доклад шъхьалэр къышIышт. Зэфэсыр зыхэплэзшт Iофыгъохэм ащышых партийнэ проектхэмкIэ Iоф зэрэшIэрэм ехьылIэгъэ отчетыр, партием и Устав гъэтэрэзыжынкхэр фэшIыгъэнхэр, программнэ документылкIэм и проект тегушыIэгъэныр ыкIи ВПП-у «Единая Россия» зыфиорэм и Апшгэрэ совет икIэрыкIэу хэдзыжыгъэныр.

Адыгэ Республикэм и Президент ипресс-къулыкIу

Нэпэ — Урысые Федерацием ихэбзэлэхь органхэм яIофышIэ и Маф

Федеральнэ хэбзэлэхь къулыкIуэм Адыгэ РеспубликэмкIэ и ГъэIорышIапIэ иIофышIэхэу лъытэныгъэ зыфэтишIыхэрр!

Шъуисэнэхьат епхыгъэ мэфэкIым фэшI тышгъуфэгъушIо!

Федеральнэ хэбзэлэхь къулыкIуэм Адыгэ РеспубликэмкIэ и ГъэIорышIапIэ зысхацэгъэ мафэм шегъэжьагъэу зIофшIэн джырэ технологиехэр, шIыкIэ-амалыкIэхэр цызыгъэфедэрэ, псынIкIэу хэхъоныгъэ зышIырэ структурэу зыкыгъэлъэгъуагъ.

Хэбзэлэхь администрированиер дэгъоу зэрэзыхацэрэм, Адыгеим инвестициехэр нахьIбэу къыхалъхъаным тIуачIэ зрэтхьылIэрэм афэшI республикэм ибюджет ифедэхэм къахэхъо.

Мы мэфэкI мафэм хэбзэлэхь къулыкIуэм иIофышIэхэм тафэлъаIо псауныгъэ пытэ, насып, шыэкIэ-псулIэ дэгъу яIэнэу, Адыгэ Республикэми, здыти Хэгъэгъушхоу Урысые Федерацием и апэ IофышIоу рахьыжыгъэхэрэм гъэхъэгъэшхохэр ащашIынэу!

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТХЪАКИУШЫНЭ

Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и
Тхьаматэу Анатолий ИВАНОВ

Адыгэ Республикэм и Президент и Указ

Медалэу «Адыгеим и Шытхъузехъ» зыфиорэр Р.С. Мыгум фэгъэшъошэгъэным ехьыллагъ

Адыгэ Республикэм и законодательствэ хэхъоныгъэ егъэшIыгъэнымкIэ гъэхьагъэхэр зэриIэхэм ыкIи ильэсыбэ хьугъэу гуетыныгъэ фырилэу Iоф зэришIэрэм афэшI медалэу «Адыгеим и Шытхъузехъ» зыфиорэр

Мыгу Рэщид Сахьидэ ыкъом — Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм бюджет-финанс, хэбзэлэхь ыкIи экономикэ политикэмкIэ икомитет итхьаматэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТХЪАКИУШЫНЭ
Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
шэкиогъум и 19, 2009-рэ ильэс
N 135

Гъогухэм ащышынэгъончъэным фэгъэхьыгъэу

Гъогухэм ащышынэгъончъэнымкIэ шIэгъэн фаехэм афэгъэхьыгъэ апэрэ дунэе министерскэ конференциеу Москва шыкIуагъэм къэралыгъуи 150-мэ яллыкIохэр хэлэжьагъэх. Мыщ фэдэ Iофтхьабзэм кIэшакIо фэхьугъэр Урысыер ары. Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакIушынэ Аслъан пшгъэрыл зэрэфишIыгъэм тетэу Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат мы конференцием хэлэжьагъ.

Конференциер анахъу зыфэгъэхьыгъагъэр гъогухэм атехъухьэрэ тхьамыкIагъохэр къызыхэкIыхэрэр зэгъэшIэгъэныр ыкIи фыкIохэрэм IэпыIэгъу псынIкIэ ягъэгъотыгъэныр ары. Зэрэдунаеу зыгъэгумэкIырэ Iофыгъоу арцит ыкIи къэралыгъохэм зэрахъан фэе Iофтхьабзэхэр къызыдыхахьан фае. Конференцием хэлэжьагъэхэм къызэраIуагъэмкIэ, мафэ къэс нэбгырэ мини 3,5-м ехъу гъогухэм атехъухьэрэ тхьамыкIагъохэм ахэкIуадэ. Илъэсым къыкIоцI нэбгырэ миллионым ехъумэ хьадэгъу къафэсы, ахэм ащышэу ятфэнэрэ пэпчэ — сабий. Нэбгырэ миллион 500-м ехъумэ шъобжхэр атешагъэ мэхъу.

Урысые Федерацием и Президентэу Дмитрий Медведевым конференциер къызэIуихыгъэ зэрэхигъэунэфыкIыгъэмкIэ, гъогурыкIоным ищынэгъончъагъэ зыкыгъэлъэгъэным тегъэпсыхьэгъэ Лъэпкъ стратегие Урысыем шаухъсыгъ. 2006-рэ илъэсым шегъэжьагъэу ащ фэдэ федеральнэ программэр къызфагъэфедэ, мы программэм гухэлъ шъхьалэу иIэр 2004-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, 2012-рэ илъэсым ехъулэу гъогухэм атехъухьэрэ тхьамыкIагъохэм япчъагъэ фэди 1,5-кIэ къегъэIы-хыгъэныр ары. Ау къэлогъэн фае джыдэдэми тхьамыкIэгъуабэ къызэрэхьурэр. БлэкIыгъэ илъэсым Урысыем игъогухэм нэбгырэ мин 30 фэдиз атекIодагъ, 2009-рэ илъэсым тхьамыкIэгъоу мини 168-рэ къэхьугъ, ахэм нэбгырэ мин 21,3-рэ ахэкIодагъ, нэбгырэ мин 212,5-мэ шъобжхэр атешагъэ хьугъэ.

ТхьамыкIагъохэр анахъу зэпхыгъэхэр гъогурыкIоным ишапхъэхэр зэраукъохэрэр ары, хэгъэгъу зэфэшъхьафхэм ягъогухэм ащ фэдэ шапхъэхэр бэрэ ащаукъо. Ащ нэмыкIэу, скоростым зэрэрагъэхьурэм, ешъуагъэхэу рулым зэрэIутIысхъэхэрэм, водительхэм яIэпIэсэныгъэ зэрэцIыкIум ахэр къахэкIых. ГухэкI нахь мышIэми, зигугъу къэсшIыгъэ пстэур тихэгъэгъуи фэгъэхьыгъэ, — къыIуагъ Дмитрий Медведевым.

Къэралыгъом ипащэ зэрилъытэрэмкIэ, гъогурыкIоным ищынэгъончъагъэ зыкыгъэлъэгъэнымкIэ псынIкIэ шъыпкъэу зехъэгъэн фэе Iофтхьабзэхэр къыхэхьыгъэнхэ фае.

ЗэIукIэгъум хэлэжьагъэхэм къызэраIуагъэмкIэ, Iофыгъор зэшIохыгъэным пае тазырэу, пшыныжьэу арагъэтырэр гъэлъэ-шыгъэн зэрэфаем нэмыкIэу, водительхэми лъэсрыкIохэми яухъазырыныгъэ зыкыгъэлъэгъэныр, игъом медицинэ IэпыIэгъу псынIкIэ зишыкIагъэхэм ягъэгъотыгъэн, гъогухэм язытет нахьышIу шIыгъэн, гъогу инфраструктурэр гъэкIэжыгъэн фае. Конференцием къысыхахыгъэ рекомендациехэм Урысыем иопы-

ти, IэкIыб къэралыгъохэм яопыти къащыдалытагъ.

ЗэIукIэгъум икIэуххэмкIэ Дмитрий Медведевым гъогурыкIоным ищынэгъончъагъэ зыкыгъэлъэгъэным иIофыгъохэм афэгъэхьыгъэ пшгъэрылхэу Урысые Федерацием и Правительствэ фэшIыгъэн фаехэр ыухъсыгъэх.

Къэралыгъом ипащэ унашгъо ышIыгъ автомобиль гъогухэм ящынэгъончъагъэкIэ технологическэ регламент къыхащт илъэсым гъэтхапэм и 1-м ехъулэу къагъэхъазырынэу, — къатегушыIагъ конференцием икIэуххэм Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат. — Дмитрий Медведевым ишIошIыкIэ, зэрэдунаеу пштэмэ, гъогухэм ащышынэгъончъэнымкIэ ащ фэдэ шапхъэхэр зэфэдэу шытынхэ фае. Джащ фэдэу Урысые Федерацием и Президент анаIэ тыраригъэдзагъ ГИБДД-м «цыхъэ зэфэшIыжыныгъэм ителефонхэр» зэрилэнхэ фаем, ахэр къольхэтын Iыхыным пэшIуекIогъэнымкIэ мэхъанэшхо зилэ амалэу ылытагъэх.

Шъугу къэдгъэкIыжыкIы: Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакIушынэ Аслъан пшгъэрыл зэрэфишIыгъэм тетэу гъогурыкIоным ищынэгъончъагъэкIэ республикэ комиссием пэщэныгъэ дызезыхьэрэр Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат ары. Адыгеим имуниципальнэ образование пэпчэ республикэм ичIыпIэ комиссиехэр шызэхашагъэх, муниципальнэ образованиехэм япащэхэр ахэм ятхьаматэх. Квартал къэс муниципальнэ образованием игъогухэм къащыхьурэ тхьамыкIагъохэм яхьылIэгъэ къэбархэр ахэм алэклагъахъэх ыкIи гъогурыкIоным шынэгъончъэнымкIэ игъоу афалъэгъухэрэр араIо.

Адыгэ Республикэм и МВД и ГИБДД «цыхъэ зэфэшIыжыныгъэмкIэ ителефон» иIофшIэн дэгъоу зэхещэ. Мы илъэсым ГИБДД-м и ГъэIорышIапIэ иинтернет-сайти Iоф ышIэу ригъэжьагъ. Республикэм шыпсэхьэрэми, ащ ихьакIэхэми упчIэу, предложениеу яIэхэмкIэ ащ зыфагъэзэн алъэкIышт.

Республикэм шызрахьэрэ Iофтхьабзэхэм яшIуагъэкIэ мы илъэсым, блэкIыгъэ илъэсым джащ фэдэ илъэхъан егъэпшагъэмэ, Адыгеим игъогухэм тхьамыкIагъоу къатехъухьагъэр проценти 2-кIэ къеIыхыгъ, хэкIодагъэхэм япчъагъэ процент 21,3-кIэ нахь макIэ хьугъэ. Водитель ешъуагъэхэм, лъэсрыкIохэм апкъ къыкIыкIэ тхьамыкIагъоу къэхьухэрэми япчъагъэ къыкIычыгъ.

Республикэм ипащэхэм зэрахьэрэ Iофтхьабзэхэм яшIуагъэкIэ регион программэу «ГъогурыкIоным ищынэгъончъагъэ зыкыгъэлъэгъэныр» зыфиорэм пае 2009-рэ илъэсым мылькIоу къатIупшынэу шытыгъэр къеIыхыштэп. Къэралыгъо автоинспекцием икIулыкIу ищыкIэгъэ техникэр IэкIэгъэхьэгъэным ыкIи пэшIорыгъэшэ Iофтхьабзэхэм язехъан пае Адыгэ Республикэм ибюджет сомэ миллиони 6,5-м ехъу къыхагъэкIыгъах.

Адыгэ Республикэм и Президент
ипресс-къулыкIу

НыбжыкIэхэр аIукIагъэх

Адыгэ РеспубликэмкIэ МВД-м къэбар жъугъэм ыкIи общественнэ зэпхыныгъэхэмкIэ иотделение кIэщакIо зыфэхъугъэ «Iэнэ хъураер» станицэу Ханскэм дэт Гупчэу МВД-м епхыгъэм джырэблагъэ шыкIуагъ. Милицием зисэнэхъат езыпхы зышIоигъо ныбжыкIэхэм гушъхъэбаиныгъэ яIэу пIугъэнхэм Iофтхъабзэр фэгъэхыгъагъ.

«Iэнэ хъураем» хэлъжагъэх Адыгэ РеспубликэмкIэ МВД-м епхыгъэу зыщырагъэджэхэрэ Гупчэм ипашэу, полковникэу АфэшIэгъо Амбый, Адыгеим ыкIи Пшызэ шъолъыр ащыпсэурэ быслъымэнхэм ямуфтиеу Емыж Нурбый, Мыекъопэ ыкIи Адыгэ епархием ипротоиереесу Александр, МВД-м къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ ыкIи общественнэ зэпхыныгъэхэмкIэ иотделение ипашэу Гъомлэшк Байзэт, мы отделецием иреферент шъхъалэу КIубэ Нурыет, гупчэм икIэлэегъаджэхэр, къулыкъушIэ ныбжыкIэхэр.

Iофтхъабзэр рамыгъажьэзэ, АфэшIэгъо Амбый къекIоллагъэхэр яеджапIэ зыфэдэм щигъэгъозагъэх. Ащ кызырIуагъэмкIэ, ильэс 17 хъугъэу мы Гупчэр мэлэжъ. Джырэ уахътэ мыщ нэбгыри 120-мэ яшIэныгъэхэм ащыхагъахъо. Джынэс мэзи 7 мыщ шеджэщыгъэхэмэ, 2010-рэ ильэсым кышсегъэжъагъэу зреджэщтхэ пIалъэр мэзипIэ зэрашIыгъэр пашэм кыIуагъ. «Iэнэ хъураем» пэублэ гушыIэ кыыщишIызэ Гъомлэшк Байзэт кызырIуагъэмкIэ, мыщ фэдэ зэIукIэхэр мы Гупчэм апэрэп зэрэщызэхашэхэрэ.

— АР-м хэгъэгу КIоцI IофхэмкIэ иминистрэу Александр Сысоевым АР-м идиндэлэжъапIэхэм Зэзэгъыныгъэу адишIыгъэр гъэцэкIагъэ хъуыном Iофтхъабзэр фэгъэхыгъ, — кыIуагъ Гъомлэшк Байзэт. — Непэ Урысыер пштэмэ, цIыф лъэпкэ зэфэшъхъафэу исхэм япроцент 80 — 90-м ядиншIошъхъуныгъэ чылыс е быслъымэн диным арапхы. Ар кыдалытыи, 2004-рэ ильэсым Урысыем и МВД Урысые чылысым Зэзэгъыныгъэ дишIыгъ. Ащ кышсегъэжъагъэу адрэ шолъырхэм афэдэу тиреспубликэи диндэлэжъа-

пIэхэм зэпхыныгъэ дэгъухэр адытиIэхэу тадэлажъэ. Джащ фэдэу АР-мкIэ МВД-м шызэхашэгъэ общественнэ Советым хэхъэх диндэлэжъапIэхэм япашэхэр, гумэкIыгъоу къэуцухэрэм ядэгъэ-зыжынкIэ ахэр IэпыIэгъушIу кыгтфэхъух.

Нэужым АР-м ыкIи Пшызэ шъолъыр ащыпсэурэ быслъымэнхэм ямуфтиеу Емыж Нурбый милицием зищыIэныгъэ езыпхы зышIоигъо ныбжыкIэхэм закыфигъаззэ, диным имэхъанэ зыфэдэр къафилотагъ, цIыф лъэпкэ зэфэшъхъаф пэпчэ Тхъэм шIошъхъуныгъэ фырилэн зэрэфаер кыIуагъ.

— ТапэкIэ Урысыем иль хабзэр къэзыгъэгъунэщтыр шъоры, — кыIуагъ Емыж Нурбый. — Цыхъэ кышшъуафшIи тэмэтелъхэр кызырэшъуагыгъэхэр зы мафи зыщыжъугъэгъупшэ хъуштэп. Ау ащ кыкIырэп шъуисэнэхъат кызы-фэжъугъэфедэзэ хабзэу шыIэхэр шъуукъонхэ шъуфитэу. АпэрэпшIэ шъо зекIокIэ дэйхэр кызыхэщъумыгъэфэнхэмкIэ шъуыздэлэжъэжыын фае. О шэн дэйхэр мафэ къэс кыпхафэхэу, адрэхэм уафэпхыашэ хъумэ, Тхъэм уигъэкIоштэп. Бэрэ кыыхэкIы милицием икъулыкъушIэхэр яIофшIапIэ кызыфагъэфедэзэ ешъуагъэхэу рулым Iусхэу, гъогурыкIоным ишашъэхэр аукъохэу. Гукъау нахъ мышIэми, ащ фэдэхэр мымакIэу тикъулыкъушIэхэм ахэтых. Ащ фэдэ цIыфхэм апае милицием Iоф шызышIэхэрэм ягугъу дэйкIэ арагъэшIы.

Емыж Нурбый кызырIуагъэмкIэ, милицием иорганхэм бэшIагъэ

Iоф задишIэрэр. Тиреспубликэ мамырныгъэрэ зэгурыIоныгъэрэ ильынымкIэ чэщи мафи ямыIэу ахэм Iофэу агъэцэкIэрэр щытхъукIэ афэплъэгъунэу щыт. Непэ ныбжыкIэхэм гушъхъэбаиныгъэ яIэу пIугъэнхэмкIэ мыщ фэдэ «Iэнэ хъураем» яшIуагъэ кызырэкIоштым щэч хэлъэп.

Джащ фэдэу телевидением мыхъо-мышIагъэу кыгъэ-льагъохэрэм ныбжыкIэхэм яягъэ кызырэкIырым, сектэ зэфэшъхъафэу тиреспубликэ итхэм гумэкIыгъоу къапыкIэхэрэм, нэмыкIэхэми Iофтхъабзэм щатегушыIагъэх. Гупчэм шеджэхэрэм яупчIэхэм нэужым динлэжъапIэхэм япашэхэм яджэуапхэр ксаратыжыгъэх.

ИкIэухым Гупчэм ипашэу АфэшIэгъо Амбый цIыфым ищыIэныгъэкIэ диным мэхъаншхо зэрилэр кыыхигъэщызэ, «Iэнэ хъураем» кIэщакIо фэхъугъэхэм зэрафэрэрэ къариIуагъ.

КИАРЭ Фатим.
Сурэтыр Ишьы-
нэ Аслъан тыри-
хыгъ.

КЪЭБАРЫКIЭХЭР

«Свиной» гриппкIэ заджэхэрэ узыр кызызэузыгъэ цIыфхэр Адыгеим щагъэунэфыгъэх

«Свиной» гриппыр джырэ лъэхъан дунаим щыпсэурэ нэбгырэ мин 400 фэдизмэ къязузыгъ, ахэм ащышэу нэбгырэ мини 5-м ядунай ахъожыгъ. Адыгеир пштэмэ, джырэ уахътэ нэс мы узыр щагъэу-нэфыгъагъэп. Шэклогум и 13 — 14-м къалэу Мыекъопэ ыкIи Мыекъопэ районым ащыпсэурэ нэбгыритIу тикъэлэ шъхъалэ иинфекционнэ сымэджэщ температурэшхо яIэу къашагъэх. Лабораторнэ уплэкIунхэм кызырагъэлъэгъуагъэмкIэ, ахэм «свиной» гриппыр» къязузыгъ. Сымаджэхэр хылылэ дэдагъэхэп. Медицинем иIофшIэхэм зэшIуахыгъэ Iофтхъабзэхэм яшIуагъэкIэ, узыр игъом кыыхагъэщын ыкIи цIыфхэм IэпыIэгъу афэхъунхэ альэкIыгъ. Джырэ лъэхъан зы нэбгырэр хъужыи сымэджэщым чIатхыкIыжыгъ, адрэми ипсауныгъэ изытет нахъышIу хъугъэ. Мы хъугъэшIэгъытIур ары ныIэп республикэм щагъэунэфыгъэр ыкIи узыр эпидемическэ гъунапкъэхэм аблэкIыным ищынагъо щыIэп.

Охътэ гъэнэфагъэм, бжыхъэ-

кIымафэм, къежъэрэ гриппым ыльэныкъокIи профилактическэ Iофтхъабзэхэр Адыгеим щызэшIуахых. Зэпахырэ узыр нахъшIэхэу къанэсыным ищынагъо зышъхъащыт цIыф куп зэфэшъхъафхэм гриппым пэуцужьырэ вакцинэхэр апэдэдэ ахалъхъэх. ЗэкIэмкIи ахэм япчъагъэ нэбгырэ мин 80-м республикэм щыкIахъэ, джырэ уахътэ ехъулIэу нэбгырэ мин 66-м фэдизмэ Iэзэгъу уцхэр ахалъхъагъэх. Вакцинациер шэклогум ыкIэхэм анэс аухынэу ары зэрагъэнэфагъэр. Ащ нэмыкIэу «свиной» гриппым пэшIуекIогъэным пае вакцинэр нэбгырэ мини 3 фэдизмэ ахалъхъащт. Iэзэгъу уцхэр икъоу республикэм кыIэклэхъагъэх. Къэлогъэн фае «свиной» гриппым пэшIуекIорэ вакцинэр Урысыем кызырэшъыдагъэкIыгъэр ыкIи ащ ушэтын гъэнэфагъэхэр зэрикIугъэхэр. Специалистхэм зэралъытэрэмкIэ, идэгъугъэкIэ ар IэкIыб къэралхэм къащыдагъэкIырэ уцхэм зыкIи атекIырэп. Джыри зы лъэныкъо тыналэ тетыдзэнэу специалистхэм

кыыхагъэщы: цIыфыр вакцинацие шIыгъэным ыпэкIэ ар мазэм кыкIоцI сымэджагъэмэ зэбгъэшIэн (ар зыфэгъэхыгъэр врачхэр арых), джащ фэдэу температурэ иIэми зыщыбгъэгъозэн фае. Ащ фэдэ зыхъукIэ сымаджэм игъэхъужыын екIолIэкIэ гъэнэфагъэхэр кыфэбгъотынхэ фае. «Сезонный» зыфалорэ гриппым зымыушъомбгъуным пае ежэ цIыфхэми язекIуакIэ бэ епхыгъэр, ар хэти зышигъэгъупшэ хъуштэп. ***

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ упчIэжъэгъоу Iоф шызышIэрэ Зезэрэхъэ Марыет кызырэртиIуагъэмкIэ, тыгъуасэ кышсегъэжъагъэу цIыфхэм гриппым пэуцужьырэ вакцинэр ахалъхъэу тиреспубликэ щаублагъ.

«Псэ зыпыт вакцин» зыфалорэм фэдэу (ыцIэ шъыпкъэр «Инфлювир») дозэ 4164-рэ республикэм кыIэклэхъагъ. Алэ зыхалъхъащтхэр электроэнергетикэм, ЖКХ-м ыкIи общественнэ транспортыр зыгъэзекIорэ IофшIэхэр арых.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

КъЩР-м «Макдональдсыр» кыырегъэблагъэ

Щэрджэскъал. Къэрэщэе-Щэрджэс Республикэм ипрезидент ипресс-къулыкъу кызыретыгъэмкIэ, республикэм иIэшъхъэтет джырэблагъэ компаниеу «Макдональдс» зэзэгъыныгъэ дишIыгъ ащ шхашIэхэр мы шъолъырым кышсегъэIуихынымкIэ.

Европэм и КъокIыпIэ лъэныкъорэ Урысые Федерациемрэ Компаниеу «Макдональдсым» ащыриIэ Iэшъхъэтетэу Хасбулатов Хъамзэт кызырIорэмкIэ, а проектым ишIуагъэкIэ IофшIэпIэ чIыпIи 120-рэ фэдиз КъЩР-м цIыфхэм шагъотыщт. Ахэр фирмэм имылькукIэ ясэнэхъат хъуштхэм мэзибгъукIэ афырагъэджэщтых.

ХЪАШЪЫКЪОЕ Олег.

СурэтышIхэм яфестивалъ

Лъэпкъхэм я Унэу Москва дэтым тильэпкъэгъу сурэтышI-модельерэу Пажэ Албинэ ифонд, КъБР-м гъэсэнэгъэмрэ наукэмрэкIэ ыкIи культурэмкIэ иминистерствэхэр яIэпыIэгъоу, мы ильэсым ятIонэрэ дунэе кIэлэцIыкIу зэнэкъокъу-фестивалэу «Нартхэм яшIушIагъэхэр» зыфилоу зэхашэгъагъэр аухыгъ.

Ащ мэхъанэ шъхъалэу иIэр кыткIэхъухъэрэ ныбжыкIэхэр лъэпкъхэм якультурэхэм ятхыдэ щыгъэгъозэгъэнхэр, зэчый зыхэлъхэр кыыхэгъэщыгъэнхэр ыкIи ахэм тапэкIэ хэхъоныгъэ ашIынымкIэ IэпыIэгъу тафэхъуныр ары.

Ныбжэу яIэм елытыгъэу купишэу гошчыгъэхэу зэнэкъокъугъэхэм ахэтыгъэх Москва, КъБР-м, КъЩР-м, АР-м, Ингушетием, Чечэным, Абхъазым, Темырсетием — Аганием, IэкIыб кэуралыгъохэу Сирием, Иорданием, Тыркуем, Араб Эмиратхэм, ахэм анэмыкIэхэми ясурэтышI 500-м ехъу. Фестивалым шытеIуагъэхэу альбытагъэх нэбгырэ 35-р, ахэм ащышэу нэбгыри 10-р лауреат хъугъэх.

Тиреспубликэ исурэтышI ныбжыкIэхэу Анна Горюновар, Владимир Агаджановыр, ЩэрыIужэ Астемир, Фатима Джаппуевар, Джамиля Курдановар анахъ IэпIасэхэу альбытагъэх. Лауреатхэм дипломхэр, шIухафтын лъапIэхэр аратыгъэх. Ахэм ащыщ ильэсишIэ зыныбжэ тичIыпIэгъоу КIужэ Маратрэ Налчык щышэу ильэсибл зыныбжэ ХъакIэлI Къантемыррэ.

ГъэрекIуи фэдэу, зэнэкъокъум хэтыгъэ сурэтышI ныбжыкIэхэм художник хъапшыпхэр афищэигъ Налчык дэт тучанэу «Незнайка» зыфиIорэм ипашэу Нина Форис. Фестивалым пэрытыныгъэр кышсидзыхыгъэхэм яIэшIагъэхэр ныбжыкIэхэм яэтноартфестивалэу лъэпкъхэм я Унэу Москва дэтым шыкIоштым кышсегъэлъэгъоштых. Джащ фэдэу а сурэтхэр зыщызэфэхъысыгъэ тхылъ (каталог) кыдагъэкIын ямурад.

МЭЩИКЪО Хъачим.

Псэолъшыным тегушыIагъэх

Ассоциациеу «Темыр Кавказыр» зыфиIорэм псэолъшыныр, архитектурэр ыкIи псэупIэ политикэр зыгъэIорышIэрэ Купэу зэхышагъэм тыгъуасэ, шэклогум и 20-м, Адыгеим зэхэсыгъо щырилагъ. Архитектурэм, псэолъшыным ыкIи псэупIэ-коммунальнэ хъызмэтым афэгъэхыгъэ Федеральнэ законным лъэхъаным кIэу кызыдхыхэрэ кыдэлъытагъэхэу зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм, чIыпIэ планированиер зэргъэгъэщыгъэщым, ежэ-ежырэу зызыгъэIорышIэжыщт предприятиехэм язэхэщэн, нэмыкI Iофыгъоу мы отраслэм илэхэм ахэр атегушыIагъэх.

Зэхэсыгъом хэлэжъагъ ыкIи АР-м и Президент ыцIэкIэ шIуфэс къарихыгъ АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусенкэм. Ассоциацием хэтхэр апэрэу Адыгэ Республикэм зэрэщызэхыхъэхэрэ, Iофыгъо шъхъалэу тишъолъыр илэхэм ащыщ шытегушыIэнхэу кызырэхыхыгъэр гуапэ зэрэщыхъугъэр ащ кыыхигъэщыгъ, яIофшIэн шIуагъэ кыгъынэу къафэлъэгъуагъ. Джащ фэдэу зэхэсыгъом хэлэжъэхэрэм шIуфэс къарихыгъ ыкIи Ассоциацием иIофшIэн кIэкIэу кытегушыIагъ ащ и ГъэцэкIэкIо комитет итхъаматэу Александр Тепляковыр.

АР-м псэолъшынымкIэ, транспортымкIэ, псэупIэ-коммунальнэ ыкIи гъогу хъызмэтхэмкIэ иминистрэ игуадзэу Хъаткэо Рэмэзан Адыгеим ипсэолъшIэ комплекс непэ изытет, ауужырэ ильэхэм хэхъоныгъэу ышIыгъэхэм, фэдэу республикэ бюджетым кыфыхыерэм, пшъэрылэу тапэкIэ зыфагъэуцужыыхэрэм афэгъэхыгъэ доклад кышIыгъ. Адыгэ Республикэм чIыпIэ планированиемкIэ итхытхэр зэргъэгъэщыгъэхэм кытегушыIагъ АР-м архитектурэмкIэ ыкIи къэлэгъэпсынымкIэ и Комитет ипашэу Ольга Баклановар.

Темыр Кавказым исубъект зэфэшъхъафхэм ялIыкIохэр нэужым къэгушыIагъэх. Урысыем и Къыблэ шъолъыр псэуалэу шашIыштхэм ячIыпIэ планирование исхемэ зэргъэгъэщыгъэм, субъектхэм азыфагу иль чIыгухэмрэ турист комплексхэмрэ ячIыпIэ планирование импроект игъэхъазырын къатегушыIагъэх Краснодар краим псэолъшынымкIэ ыкIи архитектурэмкIэ и Департамент ипашэу Игорь Мазурок, Къэбэртэе-Бэлъкъар Республикэм псэолъшынымкIэ ыкIи архитектурэмкIэ иминистрэ игуадзэу Къауфэ Иринэ.

Джащ фэдэу темэ зэфэшъхъафхэмкIэ зэхэсыгъом кышсегъэщыгъыIагъэх Дагъыстан Республикэм, Темырсетием — Аганием, Астрахань, Волгоград ыкIи Ростов хэхухэм къарыкIыгъэхэр, нэмыкIхэр.

ХЪУТ Нэфсэт.

ХЪАЦЫЫКІУ Марин.
Пенсионеры фондыв и Адыгэ республикэ Къутамэ социальнэ тынхэмкІэ иотдел ипаш.

60

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ия 3-рэ ыкIи ия 4-рэ зэугъэкIэгъухэм ядепутатэу, джы Адыгейм и Парламент бюджет-финанс, хэбзэ-лахь ыкIи экономикэ политикэмкIэ и Комитет итхьаматэу Мыгу Рэщидэ ыныбжэ шэклогум и 23-м ильэс 60 мэхьу. Ащ ехьылагъэу дгъэхъазыргъэ титхыгъэ шгъхъэу фэтшIыгъэр тыгу къэзыгъэкIыжыгъэр зэ-лъащIэрэ урыс усэклошхоу Александр Пушкиным ыгъэфедэгъэ гуцылэхэр ары. Ахэм такыфащэгъэ Рэщидэ ехьылагъэу гуцылэгъу тызыфэхъуэ ичIыпIэгъухэм ащ къыраIолIэгъэ гуцылэ дэхабэмэ. КъытшIо-шIы гъэзетеджэхэм и джащ фэдэ зэфэхьысыжэ ахэм арагъэишIытэу. Ау ахэм талгъылэсыным ыпэкIэ Рэщидэ ищылэныгъэ гъогу ыцIыч пычыгъохэм зафэд-гъазэ тшIоигъу.

Ар Теуцожь районимкIэ къуаджэу Нэчэрэзые къы-щыхъугъ, Пэнэжыкыкое гурты еджапIэр къыхуыгъ. Ащ ыуж Саратов дэт политехническэ институтым-рэ Ростов дэт инженер-псэолъшI институтымрэ къыхуыгъэх, исэнэхъатхэмкIэ инженер-гъогушI ыкIи инженер-экономист. 1966-рэ ильэсым къыщыублагъэу 2002-рэ ильэсым нэс Адыгейм игъогушI отраслэ Иоф ищишIагъ. Мастер IэнатIэмкIэ ригъажыи, ИофшIэным ильэоенакIэхэм атеуцозэ поселкэу Яблоновскэм дэт акционер обществэу «Дорстроим» ипэиэ IэнатIэ нэ-сыгъ. 2002-рэ ильэсым къыщыублагъэу 2006-рэ ильэ-сым нэс Теуцожь районим иадминистрация ипащэу Иоф ышIагъ. Производствэм епхыгъэ ИофшIэнымкIэ еIолIэнчъу ипшъэрылтхэр ренэу ыпэкIэ ыгъэцакIэ-щтыгъэхэмэ, политикэм ыльэныкыокIэ нахь зыкы-зэIуихынэу зыхуыгъэр аужырэ ильэс зыбгъуишIыр арэу къытшIошIы.

Щытхъу хэлъэу ипшъэрылтхэр зэригъэцакIэщты-гъэм ишыхъат къыфагъэишIошгъэ цIэ ыкIи тын лъа-пIэхэр. Тамыгъэу «ГъогушI гъэшIуагъ», медальхэу «Бо-евой зэблэгъэныгъэр гъэпытэгъэным пае», «Духовнэ зыкIыныгъэм пае», «Всероссийскэ мэжымэицIэтхы-кIыжыным изэхъицIэн илахъэу хишIыхъагъэм пае», орденэу «Урысым ипрофессионал» зыфилохэрэр къы-фагъэишIагъэх, цIэ лъапIэхэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ псэолъшI», «Теуцожь районим ицIыф гъэшIуагъ», «Къуаджэу Гъобэкъуае ицIыф гъэшIуагъ» зыфилохэрэр къыфауысгъэх, Адыгэ Республикэм и Пар-ламент и Щытхъу тхылы къыратыгъ. АР-м ианахь тын лъапIэу, медальхэу «Адыгейм и Щытхъузехъ» зы-филохэрэр мы мафэхэм къыфагъэишIошагъ. (Еплъ апэрэ нэжIубгъом).

ИкIыб хэгъэгъхэр къэкIухъэгъэнхэмкIи Рэщидэ фызэ-шIокIыгъэр къызыдэмхъугъабэмэ уарихьылIэн ыльэ-кIыщт. Ар ащылагъ Японием, Чехием, Испанием (тIо-гъогогъо), Тыркуем, Италием, Австрием.

Июбилей къызыщысыщтым дэжэ унчIэ заулэ джэуап къаредгъэтыжыи тшIоигъоу Рэщидэ тызы-локIэм, ежэ фэгъэхъыгъэу зи къытшIонэу фэагъэп.

— Сибиографияе къышгулотыкIыщтмэ, сэ къэсы-мыIожыгъэмэ тхылыпIэм тетхагъэу Парламен-тым чIэлъышI, ар къышъостын слъэкIыщт», — къытшIуагъ ащ. — «Мыр сшIагъэ, модэрэ къыздэхъугъ» слонышI, сызыщытхъужыи слъэкIыщтэп. Къэзгъэ-шIагъэм сшгъхъэ илофхэм сызэрагъэгъумэкIырэм къы-щысымыгъагъэу цIыфхэм сафэлэжыагъэишI, ахэм уасэу къысфайшIырэм сеуцуалIэ. Иоф зыдэсшIагъэхэм шгуа-унчIыныр сэ нахь сшIотэрэз.

Ащ иеплъыкIэ дедгъаити, къыдеджагъэхэм, Иоф зыдишIагъэхэм, езыгъэджагъэхэм ащыцхэм яеплъы-кIэхэр къадгъэIуатэхэмэ тшIоигъоу Теуцожь районим тыщылагъ.

ИОФШИАГЪЭКИЭ, ИШЭНКИЭ

Непи язэхэщаклоу къэнэжыи

— Сэ Пшыкъуйхъаблэ сы-щыц нахь мышIэми, ятфэнэрэ классым къыщыублагъэу Рэщидэ сэрэрэ тызедджагъ, — къе-луатэ пстэуми апэу тызылукIэгъэ Дэгумыкыо Хысэ. — Джащ къыщыублагъэу тызэныбджэ-гъу. Сэ Мыекъуапэ сыщэпсушъ, тхьамафэм зэгорэм тызэIумы-кIэу, телефонкIэ тызэдэмыгушы-Iэу къыхэкIырэп Iоми хъушIт. Ащ фэдиз ильэс пчъагъэм узэ-ныбджэгъу зыхъукIэ цIыфым ишэн, изекIуакIэхэм, нэмыкIэхэм уналэ атемыдзэн плъэкIышIтэп. ИкIэлэгъум къыщыублагъэу урысхэм «лидер» зыфалорэм фэ-дэу къытхэтыгъ. ЗэкIэ кIалэхэр ащ ренэу кIэрышIэгъагъэх. Дэг-оуу зэреджэрэм дыкIыгъоу, спортым ильэныкыо зэфэхъ-хъафхэм апыщагъэу къэтэджыгъ, футболыр икIэсэ дэд. Ныбджэ-гъуныгъэм ехьылагъэу къэпIон хъумэ, лъэшэу ухыгъэшыпыхъа-нэу шыт. Къын къытэкIугъэми, тхъагъо тIэми зэдэджэгъэ зэныб-джэгъухэмкIэ тызэлъэкIошъ, тызэхъхъышъ, ащ ыгу къэкIы-щтым, къыпфишIэщтым, гулгы-тэу хэлъым фэдэ иныбджэгъу-хэмкIэ къызыхафэрэ тхэтэп Iоми хъушIтэу къысшIошIы.

Ятэ-янэхэр цIыф дэгъу дэда-гъэх. КъыгъэшIагъэм ятэ бухгал-терэу Иоф ышIагъ, районим щы-зэлашIэрэ цIыфэу щытыгъ. Янэ анахь бзылфыгъэ губзыгъэу Пэнэжыкыуае дэсыгъэхэм ащыщыгъ. Рэщидэ ны-тыхэмкIэ гумэкIэу илагъэр, ыналэ ренэу зэрэтэтыщтыгъэр гъунэнчъагъ. Зэш-зэшыпхъуипIэ мэхъух, ежыыр ыныбжыкIэ ящэнэрэу шыт. Ащ емылгытыгъэу, къы-зэрэсшIошIырэмкIэ, зэкIэми пкъэу яI, якIэгъэкъон, ыльэкIы-щтымкIэ афимышIэн щыIэп.

Рэщидэ узэрехъопсэныбэ

Зэрэкъуаджэу къыфэраз

— ШушIэгъабэу тикъоджэ-дэхэм къафыриIэм пае, — къы-тилуагъ къоджэ псэупIэм ипа-щэу Теуцожь Бислэан Мыгу Рэ-щидэ къафишIэгъэ купыр къы-риIотыкIэ, — Гъобэкъуае щы-псэухэрэр ащ ин дэдэу фэразэх. Ары зыкIыныгъэшхо ахэлъэу «Гъобэкъуае ицIыф гъэшIуагъ» зыфилохэр цIэр зыкIыфауысгъэр. Къэсымылоу башэ блэстIупшы-ным сытешыныхъэ, ауми ащ ишIуагъэкIэ чылэм щызэшIуа-хыгъэ анахь Иофыгъо инхэм шгуащызгъэгъуазэ сшIоигъу.

Апэдэдэ Адыгейм и Пар-ламент идепутатэу зыхадзы-гъагъэм къыщыублагъэу не-пэрэ мафэм нэс тичылэ къы-фишIагъэхэр ары щысэу къэс-хышIтхэр. Километрэ 20 икIы-хъагъэу трубэхэр чIаригъаль-хъэхь, зашъохэрэ псыр чылэм щызэбгыраригъэщыгъ. Джы ащкIэ цIыфхэм рэхъатныгъэ яI. Культурэм и Унэу зышгъэхъэ къыкIэхъышIтыгъэр ыкIи тызы-чIэхъан тымылгъэкIыжышIты-гъэр сомэ миллионрэ мин 250-рэ пэлуигъахыи тфызэбларигъэ-хъугъ. Къоджэ псэупIэм иадми-нистрация зычIэт унэр, къоджэ еджапIэр, культурэм и Унэ, му-зеир зы котельнэ епхыгъэхэу, ахэр тэрэзэу къагъэфэбэнхэ альэ-кIышIтыгъэпIти, пстэури зэхэу-шгъафыкIыгъэхэу къагъэфэ-бэнхэу тфаригъэгъэпсыжыгъ. Къэслогъэ пстэум игъэцкIэн мылгъубэ зэрищыкIэгъагъэр шъори шъошIэ, ау ащ икъэгъо-тын ыпшъэ ифагъ. Джащ фэдэу сомэ миллионрэ мин 500-кIэ

хыгъэхъожьэ Бислэан къызэри-луагъэмкIэ, цIыфхэм зэIукIэгъу къадишIынэу ядэжэ къызэкIом ельзэIугъагъэх Гъобэкъуае блэ-кIырэ гъогушхом къоджэдэс-хэм ябылымхэр автомашинэ-хэм бэрэ щаукIэхэу къызэрэхэ-кIырэр дэгъэзыжыгъэным пае ащ ычIэгъэкIэ кIоу чIэкIыпIэ афа-ригъэшIынэу. Иофышхо къыпы-кIыгъагъэми, ари афигъэцкIагъ. Теуцожь Цыгъо къызыхъугъэр ильэси 150-рэ зэрэхъугъэр ха-гъэунэфыкIы зэхъум ишIогъэ-шхо къыгъэкIуагъ. Ежэ хэлажы-зэ, бюджет мылгъоу къыфатIуп-щыгъэмкIэ къуаджэм ИофшIэ-ныбэ щызэшIуахыгъагъ.

Музыкальнэ Iэмэ-псым, гъэу-чыIалэ, кIэлэцIыкIухэр зыщы-шхэхэрэ столхэр, нэмыкIхэр къэщфыгъэнхэмкIэ ишIогъэшхо къыгъэкIуагъ. Джы къызнэсы-гъэм цIыфхэр зэрелъэлухэрэр къафимыгъэцакIэу, къуаджэм ыналэ къытыримыгъэтуу къыхэ-кIырэп.

— СикъэIотэн икIэхуым Рэ-щидэ шэн пытэу хэлъым ехы-лагъэу гуцылэ заулэ къыхэзгъэ-хъожыи сшIоигъу, — лъэгъэ-кIуатэ Бислэан игупшысэхэр. — Мы Iыым щыд фэдэ гуцылэ къы-тыгъэкIи щыгъупшъэгъышIтэп, ымыгъэцкIэжыгъэу шIокIышIтэп. ХэдзакIохэм зэIукIэгъу адыри-Iэнэу къызэкIом, хэдзынхэм япэгъокI программэу ыгъэзэфэ-гъагъэр зыдылгъэу, ащ итхагъэ пэпчэ ыцIэ къыриIомэ, ар зэ-ригъэцкIэжыгъэр хыгъэунэ-фыкIэу отчет къаритыжыгъагъ. Арышъ, июбилей зыщыхыгъэу-нэфыкIырэм тикъуаджэ щыпсэу-хэрэм ащIэкIэ «тхъауегъэпсэу» есэIо, псауныгъэ пытэрэ гъэшIэ

еплъэгъулэн плъэкIышIт. Ахэм зыкIэ ащыц ныбжыи емылгы-тыгъэу, хэт щыци бзэ къыфи-готын, ныбджэгъуныгъэ дышIын зэрилгъэкIырэр. Хэти псынIэу гурэIо. Джащ фэдэ лъэныкыоу шыт игушылэ сыдыгъокIи зэрэ-фэшпыпкъэр. Емыгупшысэу Iуагъэ ышIырэп, гушыIэу ыты-гъэр ныбжыи шыгъупшъэщтэп ыкIи ымыгъэцкIэжыгъэу шIокIы-щтэп.

Унэгъо дахэ иI, ар сыди-гъокIи цIыф кIуапIэу шыт. Ежыыр ащ есагъэшъ, хэт щыци нэгъуныгъэу пэгъокIы, хъакIэ къыфэкIоныр лъэшэу зикIэсэ цIыф. КIэкIэу къэпIон хъумэ, Мыгу Рэщидэ фэдэ ныбджэ-гъушIу уиIэныр насыпыгъэу сэлъытэ.

къоджэ еджапIэм ышгъхъэ, сомэ миллионрэ мин 300-кIэ ащ ишгъхъангъупчъэхэр зэблари-гъэхъугъэх. Ащ пае ыгъэфедатгъэ депутатхэр зыщыхадзыгъэхэ кой-хэм апэIуагъэхъан альэкIышIт бюджет ахъшэу къафатIупшы-гъэр ежэ къыратыгъэмрэ райо-ным ыцIэкIэ хадзыгъэ адрэ де-путатхэм къаратыгъэм щыщэу къыхаригъэлъхъагъэмрэ. Фут-бол цIыкIум пае ешIапIэу Iэ-рышI шъоф зытэдзагъэр еджа-пIэм къыщызэIуаригъэхыгъ. Райо-ным ипащэу Хъут Теуцожь кIэ-лэеджакIохэу футбол командэм хэтхэм шгуащэхэр къафищэ-фыгъ, районим щыкIогъэ зэнэ-къокъухэм тикIэлэеджакIохэм теклоныгъэр къащыдахыгъ.

Щысэу къыхыгъэхэм къа-

кIыхъэрэ илэнхэу, шIушIэным гуетныгъэу фыриIэм къыкIимы-чынэу ыкIи ащ пае Тхъэм амал-хэр къыритынхэу фэсэIо. Опсэу, отхъэжэ, Рэщид!

«Чылэр къыгъэнэфыжыгъ»

Джащ фэдэу здырагъаштэу къытаIуагъ Рэщидэ къызщы-хъугъэ къуаджэу Нэчэрэзые щы-псэухэрэм ащышхэу тызыIука-гъэхэм. ТызыкIогъэ мафэм, шэ-кIогъум и 18-м, мыщ гъогушI техникэр дэтыжыгъэп, ау мэфэ благъэхэм ахэм ИофшIэнышхо зэрэагъэцкIагъэр игъогухэм язытет къыуигъэшIэнэу шытыгъ. ЫпэкIэ Рэщидэ зипэцэгъэ ак-ционер обществэу «Дорстроим»

джы илэшхьэтет ащ икIалэ. Ащ илофшIэу чылэм тызыщылукIагъэм кызырэтфилотагъэмкIэ, сомэ миллионипшIым ехъу ахъщэ аIэ кырагъахъээз, Нэчэрэзые зэкIэ урамэу илэхэм, къэм

еджапIэ спортивнэ площадкэ зетегъепсыхъагъэхэр иIагъэхэп, — къелуатэ ащ. — ЕджапIэм иреформэу кIорэм ахэр тилэнхэ фаеу егъэнафэ. АщкIэ кыддIелэ тшIоигъоу Рэщыдэ сызельэум

матэу Iоф зышIэрэ НэмытIэкъо Юрэ Пэнэжыкыуае тызыщылукIэм.

— Рэщыдэ физикэмкIэ езгъаджэщтыгъ, кIэлэ шырытэу, рэхъатэу, кIэлэ Iушэу щытыгъ, —

Ренэу ыналэ атыригъэтыщтыгъ

Джары гупшысэ шъхъалэу шапхырищыгъэр поселкэу Лъэ

сетхэм сшIогъэшIэгъоныгъ. АщкIэ къасломэ сшIоигъор гушылэу кыуитыгъэр ныбжыи зэрэщымыгъушъжыщтыгъэр ыкIи зэригъэцкIэжыщтыгъэр ары. Джащ фэдэу хэзгъэунэ-фыкIы сшIоигъу лъэлэу уилэу ыдэжэ укIуагъэмэ, гуфэбэныгъэ хэлъэу ар кызырэтпэгъо-кIыштым пытэу уицыхъэ тебгъэлынэу зэрэщытыгъэр.

НэмыкIэу гушылэу тызыфэхъугъэ пстэуми Нурыет иеплъыкIэ дэдэхэр хагъэу-нэпкъыгъэх, лIы шъыпкъэу Рэщыдэ зэрэщытым цыхъэ фэозыгъэшIырэ гушылэхэр къалуагъэх.

Принципиальнагъэр есэлъэгъулэ

Сэ «Адыгэ макъэм» экономикэмкIэ ыкIи политикэмкIэ иотдел сырипаш, ащ дыкIыгъоу, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшIэн къэзыгъэлъэгъорэ корреспондентэу сыщыт. Мыгу Рэщыдэ бюджет-финас, хэбзэлэхъ ыкIи экономикэ политикэм фэгъэзэгъыш, тызэ-IуIкIэн фаеу Iаджыри кыхъэкIы. Гушылэу сызыфэхъугъэ цыфхэм Рэщыдэ кыра-лолагъэхэр кыкIэслотыкIы-жынынхэу ищыкIагъэп, ахэм ишэн-зекIуакIэ ехылагъэу зы лъэныкыо къахэзгъэхъожыи сшIоигъу. Ар зыфэгъэхыгъэр IофшIэнэу зыпылтымкIэ принципиальнагъэ хэлъэу, ежэ иеплъыкIэхэр пхыригъэкIынхэм кызыекIако имылэу зэрэфэбанэрэр ары. НахыбэмкIэ а шэныр еплъэгъулэшт Парламентым изэхэсыгъоухэм къахэлъхьэрэ законопроектхэм атегушылэхэ зыхъукIэ. Кызырэддырамыгъэштэщтыр ешIапэ-ми, апэуцужэу кыхъэкIы. Ари шэн дэеп, сыда плэмэ ышъхъэ ифедэп зыфэбанэрэр, цыфхэмкIэ нахъ дэгъоу хъушт шлошIырэ лъэныкыохэр пхырыгъэкIыгъэнхэр ары нахъ.

Мы тхыгъэр зыщысылухыштым дэжэ кышчысIо сшIоигъу июбилей мэфкI пae Мыгу Рэщыдэ сыгу кыздеIэу сызэрэфэгущIорэр, шлоу щылэ пстэур кыдэхъунэу сызэрэфэлаIорэр.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

Сурэтхэм арытхэр: Теуцожь районным ипашэу зыщэт лъэхъаным Пэнэжыкыуае щаригъэгъэпсыгъэ бэдэршIыплэ цыкIур; Нэчэрэзые дэт еджапIэр; Нэчэрэзые культурэм и Унэу Рэщыдэ щаригъэшIыгъэр; Нэчэрэзые иурам шъхъалэ итеплэ.

Сурэтхэр тезыхыгъэр Iэшъынэ Аслъан.

МЫIЭРЫШИ САУГЪЭТ ЗЫФИГЪЭУЦУЖЪЫГЪ

екIолIэрэ гъогум асфальт атыралъхъагъ, къоджэ еджапIэм екIолIэрэ лъэсрыкIо гъогум бордюрхэр Iуагъэуцохъээ, икIэрыкIэу асфальткIэ апкIэжыгъ. ЗэкIэмкIи квадратнэ метрэ мини 10-м ехъум асфальт тыралъхъагъ.

Къоджэдэхсэм кызырэтIуагъэмкIэ, Нэчэрэзые идэхъагъум дэжэ щыт унэ зетегъепсыхъагъэу, итеплэкIи ишъхъангъу-пчъэ IухъохэмкIи унэе унэу кыпшыхъун зылъэкIырэр Мыгу Рэщыдэ «Дорстроим» ипашэ зэхъум организацие имылыкукIэ культурэм и Унэу афаригъэшIыгъагъэр ары. Ар ныбжыкIэхэм языгъэпсэфыпIэ хъугъэ, теннис щешIэхэу, библиотекэу хэтым кIохэу макIэп кызырэхэкIырэр.

— Мыгу Рэщыдэ лъэшэу тыфэраз, — еIо къоджэдэхсэм ащыщэу Бэгъ Рае. — Къызыщы-хъугъэ къуаджэр ащ зыщигъэгъушIэрэп, шIушIагъэу кыт-фырилэр гъунэнч. АрышI, псау-ныгъэ пытэ илэнэу, инасып кIыхъэ хъунэу, иунагъо датхъэу илэсыбэ кыгъэгъэшIэнэу сэ сшъхъэкIэ фэсIо, къоджэдэхсэм кыраIо.

— Мыгу Рэщыдэ тичылэ цыкIу кыгъэгъэпсыгъ, кыгъэгъаигъ, клуби тфаригъэшIыгъ, асфальт гъогухэм чылэр къагъэдэхъагъ, ренэу ыналэ кыттырегъэты, — еIо къоджэдэс нахыжыхэм ащыщэу Шэуджэн Рэмзанэ. — Тхъэм насыпышIо ешI.

— Чылэмэ тахигъэуцожыгъ, — Рэмзанэ кылуагъэхэм къахэгъэхъожыи Бэрэтгэрэ Заур. — Тичылэ кызыэкхожыкIым илэхъанэ гъогум ишIын тфэмыгъэтэрэзы хъуи, Мыгу Рэщыдэ тфаригъэшIыгъагъ, саугъэтыр зыдэ-щытыр къаригъэшIыхъагъ, нэмыкIыбэ тфызэшIуихыгъ. Рэщыдэ пae къасло сшIоигъоу сыгу илгыр бэдэд. ИкIалэу мы плэгъурэ гъогухэр языгъэшIыгъэри, ятэу Рэщыди, иунагъуи Тхъэм насыпышIо, узынчъэ ышIынхэу сафэлаIо.

Къоджэ еджапIэм идиректорэу Бэгъ Марыет тызылукIэм кытфилотагъэр бэдэд.

— Илгъэс пчъагъэ хъугъэу ти-

сыжэ кыдыгъэкIыгъэп. Мэзэ зытIуш нахыбэ темышIэу тызыгъэгумэкIыштыгъэ кыныгъор кытфызэшIуихыгъ. Джы кIэлэ-еджакIохэм ныбжыу ялэм ыкIи программэу зэреджэхэрэм атегъэпсыкIыгъэу баскетбол, волейбол, футбол площадкэхэр агъэфедэх, егъэджэным изэхэщэн бэкIэ нахъ дэгъу хъугъэ. Къуаджэм кыкIэу еджапIэм къекIолIэрэ лъэсрыкIо гъогур зэшы-къогъагъэти, къоджэ гъогухэр ашIыхэ зэхъум ари къагъэкIэ-жыгъ, бордюрхэр Iуагъэуцохэ асфальт кытыралъхъагъ. Асфальт гъогоу автомашинэхэр зэрыкIохэрэр кIэлэеджакIохэми зэрыгъогугъэм утешыныхъанэу щытыгъэмэ, джы а Iофыр щынэгъончъэ хъугъэ.

Илгъэс еджэныр тыухи аужы-рэ одыджыным имафэ зэхэт-щэн зэхъум, Рэщыдэ къедгъэ-блэгъэгъагъ. Ау ежэ къэкIон ылъэкIынэу хъугъэпти, ахъщэ шIухъафтын кытфаригъэхъыгъ. Ар пэIудгъахъээ еджапIэм икы-дэхъэпIэ къэлапчъэхэр ядгъэгъэ-цкIэжыгъэх.

Рэщыдэ ишIушIагъэхэм тамэ кыдгуагъакIэ. СшIэрэп зэкIэ гъогоу илэхэр асфальт закIэхэу тиреспубликэ къуаджэ итэу. Рэщыдэ ишIуагъэкIэ ар кыддэ-хъугъ, насыпышхо тIлэу тыз-плъыжыи.

ИкIэухым къасломэ сшIоигъу сэ сшъхъэкIэ, кIэлэгъэгъэжэ кол-лективым, едгъаджэхэрэм ятэ-янэхэм ацIэкIэ Мыгу Рэщыдэ юбилей пae сыгу кыздеIэу сы-зэрэфэгущIорэр. Псауныгъэ пы-тэ илэнэу, насыпышIонэу, бэгъа-шIэ хъунэу фэтэIо!

«СызэрэкIэлэ-егъэджагъэм сырыкIэгъожырэп»

Джащ фэдэ кIэух зэфэхы-сыжэ кылотагъэхэм къафшIы-жыгъ Мыгу Рэщыдэ езыгъэ-джагъэу, Пэнэжыкыое къоджэ еджапIэм идиректорыгъэу, джы IофшIэным, Хэгъэгъу зэошхом ыкIи правзэхъумэкIо органхэм яветеранхэм ярайон Совет итхъа-

къелуатэ ащ. — Саратов дэт политехническэ институтым чIэ-хъанэу ушэтынхэр зетыхэм фи-зикэмкIэ тфы кызырэхыгъэр кызыекIожыым кысылуагъэти, ащ лъэшэу сигъэрэзэгъагъ. «КIэ-лэгъэгъэжэ дэгъу дэдэу сэ сыш-чытыгъэнкIи мэхъу, ау о узэрэ-кIэлэеджэкIо дэгъур ары ащ фэдэу дэгъу дэдэкIэ зыкIэпты-гъэр» сэри есIожыгъ сызри-гъэрэзагъэр симыушъэфэу.

Юрэ кызырилэуагъэмкIэ, икIэ-лэгъум кышыублагъэу Рэщы-дэ сенаушыгъэ дэгъу хэлъыгъ, егугоу еджэщтыгъ, ау «сэ къэс-Iотэшт» ыIозэ ыIэ ныбжыи кып-филэтыштыгъэп, кIэлэгъаджэм иупчIэ джэуап кырытыжыным сыдыгъокIи фэхъазырыгъэми. КыгъэгъэшIагъэм зэрылэжыгъэ сэнэхъатым зэрэрыкIэмыгъо-жыырэр хигъэунэфыкIы зэхъум джащ фэдэу кызыпкъырыкIы-гъэу Юрэ ылытагъэр Рэщыдэ фэдэхэу рагъэджагъэхэм ащы-щыбэмэ шIыIэныгъэм чIыплэ дэгъу зэрэщаубытыгъэр ары. Ахэм ацIэхэри кыырилэуагъ.

— Ветеран организациеим ищылакIэ фэгъэхъыгъэу къэпIон хъумэ, Рэщыдэ «Дорстроим» илэшхъэтетэу зыщэтми, Теу-цожь районным ипашэу зыха-дзыми, Къэралыгъо Советым — Хасэм идепутат хъунымкIэ цы-хъэ зыфаши лъэхъанми ренэу кыддIэлэщтыгъ, ишIуагъэ кып-гъэкIыштыгъ, — еIо Юрэ. — На-хыбэмкIэ тызэреуалэщтыгъэр гъэзетхэм якIэгъэтхэн епхыгъэ Iофыгъор ары. Районным ипашэу зыщэт лъэхъаным сыд фэдэ Iофыгъо ветеран организациеи-кIэщакIо фэхъугъэми, Рэщыдэ кыддыригъаштэщтыгъ, IэпыI-гъу кытфэхъуштыгъ.

Нэужым Рэщыдэ иIэшт юби-лей пчыхъээхъахъэм хэлажэмэ шIоигъоу егъэблэгъэ тхылъ кы-зырэфигъэхъыгъэр, еджэ зэхъум Рэщыдэ зэрысыгъэ классым ипэщэгъэ ишъхъэгъусэ кIыгъоу ащ зэрэхэлэжыштыгъэр кыIозэ, шIуфэс тхылъэу Рэщыдэ фигъэ-хъазырыгъэм Юрэ кытфеджагъ. ЗэкIэ шлоу, дэхагъэу ыгу фил-хэр ащ кышчырилотыкIыгъэх.

апае тищыкIэгъэ плэкIор цы-кIухэр зэблэтхъухэмэ тшIо-гъоу ыдэжэ сызэрэкIогагъэр. КыддIэлэнэу кысылогагъ, ау ащ фэдэу псынкIэу Iофыр зэ-шIохыгъэ хъуным сышыгугъы-щтыгъэп. Бэ темышIагъэу мафэ горэм симынэлосэ кIалэ садэжэ кычIэхъагъ. «ШэкIорхэр кы-шIуфэсцагъэх, мары тхылъхэ-ри» ылуи тхылъышIэхэр кызы-

УРЫСЫБЗЭМ ИШЭНЫГЪЭЛЭЖЬЫШХУ

Къэдэ Татьяна Хыалидэ ыпхур зысшлэрэр ильәс шәклым ехьугъ. Кубанскэ къэралыгъо университетым филологиемкIэ ифакультет къылухы зэхум, дипломнэ Иофшлагъэу ыгъэхъазырыгъэр къыгъэшпыпкъэжынынэу Къэралыгъо комиссием ыпашъхъэ къызеуцор ары апэрэу зыслъэгъугъэр. А комиссием сэ ильәс пчъагъэрэ сыритхъамэ-тагъ.

СынаIэ тесымдзэн слъэкыгъэп жэбзэ байрэ жэбзэ чанрэ зэрәлултым. Сэ сшъхъэкIэ сйгъатхъэу седәлугъ, упчIэу ратырэм иджэуап къызэрэритыжыштыгъэм, мыгумәкIэу, кыIорэм егупшысэу, шысэ гъэшлэгъонхэмкIэ ахэр кыгъэшпыпкъэжыныхъэ къызэрәгушыIэрэм шIэныгъэ дэгъухэр зэриIэхэр къыушыхъа-тыштыгъэх.

Аттестационнэ комиссием хэсхэр джэуапэу Татьяна кытыгъэмә купкышхо зэрәлэм лъэшэу ыгъэрэзагъэх. Диплом Иофшлагъэм осэшхо фашыгъ: дэгъу дэдәкIэ гъэцәкIагъэу зәкIэмә алытагъ.

Ащ ыужым Татьяна нахь благуэу нәлуасэ зыфәсшыгъ. КызэрәчIәкыгъәмкIэ, ар Мыекъуапэ 1949-рә ильәсым шәклогум и 21-м кышчы-хъугъ, адыгэ пшъашъ, Iэдәб, зэрылэ унэгъо зәдәлужым шәпIугъ, шән дахэхэр халъхъагъэх, еджәныр, шIэныгъэр ыгъәләпIэхэу рагъәсагъ. Ащ ятәу Къэдэ Хыалидэ Батчәрые ыкьор заор аухыфә, ихәгъәгу зәриIәкIәу къыгъәгунауу дзәм хәтыгъ, тыхәку ианәхь ильәс кынкхәм партием и Адыгә хәку комитет иапәрә секретарәу (1949 — 1955-рә ильәсхәм) Иофшлагъ. Нәмыщ техәкIохәм зәхәкътәгъә кьаләхәмрә кьуаджәхәмрә язәтәгъәуоцожьын лъәшәу дәләжыагъ. Исабийхәу Азәматрә Татьянәрә шIэныгъәгъәсәныгъә дэгъу аригъәгъо-тыгъ.

Татьяна 1972-рә ильәсым диплом пльыжкIә Кубанскэ къэралыгъо университетым филологиемкIэ ифакультет кьеухышъ, Днепрпетровскэ къэралыгъо университетым иаспирантурә чIәхъә. Кандидатскэ экзаменхэр дэгъо етых, кандидатскэ диссертациеу «Источники формирования, развитие и состав русской телевизионной лексики» зыфиIорәм иушәтын Иоф дешIә. Филологие шIэныгъәхәмкIә докторәу, профессорәу В.В. Ильенкәр научнә пашәу иIәу игъом диссертациер аригъәштагъ, 1989-рә ильәсым филологие шIэныгъәхәмкIә кандидат хъугъә. Иоф ышIәнәу зыщәджәгъә Кубанскэ университетым кьегъәзжы. УрысыбзәмкIә кафедрәм шыригъәдженхәу Ио-хъажы. Бә темышIәу кафедрәу «Современный русский язык» зыфиIорәм ипәшәнәу хадзы. Татьяна Хыалидэ ыпхум кы-гурәло: зишIэныгъә хәзымы-гъахъорәр, ушәтын Иофхәм апы-мылтыр кIәләгъәджә коллек-тивым ипәшән зәримылгә-кыштыр, шысәтехыпIә зәрә-мыхъуштыр. Ар кыгурыIозә, докторскэ диссертацием ишпыпкъәу Иоф дишIәныр ре-гъажә, лекциеу кызаджә-

хәрәр нахь гъәшIәгъоны зәрә-хъуштым фәгъәжыгъәу Иофшхо ешIә. Ащ шIуагъә кытыгъ: студентхәр илекциехәм, испе-курсахәм нахь агу фәшагъәу кьәкIохә, кьедәлухә хъугъә. Ахәм ашышыбәхәм курсовой, дипломнэ ИофшIәнхәр атхын-хәмкIә зыкыфагъазә, канди-датскэ диссертациехәр зәригъәт-хырәри нахьыбә мәхъу. Ахәр зәкIә хигъәлажәхәзә, урысы-бзәм гушыIаIәхәр кызэрәха-хәхәрәр, ахәм ягъәпсыкIә жа-бзәм зәрәшагъәфедәрә зәхи-фәу, кытхыхъәу ригъәжыагъ: шысабәхәр ыугъоигъәх. Ежыри, научнә пәшәныгъә зыдызри-хәрә кIәләгъәаджәхәр, сту-дентхәр игъусәхәу урысыбзәм гушыIаIәхәр ежә-ежырәу кыхәхъанхәмкIә амаләу иIәхәр, гушыIаIәхәр кьәхъунхәмкIә урысыбзәм шапхәу ыгъәфедә-хәрәр кыриIотыкIыхәу тхыль-хәм, методикәгъә IәпыIәгу зә-фәшъафхәм кьащыхаутихәу аублагъ.

Ары инаучнә Иофшлагъәхәм осәшхо афашIәу урысыбзәм пыль шIэныгъәләжыкхәм зы-кIаублагъәр. 1993-рә ильәсым Къадәм монографии кыди-гъәкыгъ. Ащ зреджәгъәр «Сло-вообразовательный потенциал суффиксальных типов русских существительных». Ар ыльәпсәу ыкIы ыцIәу 1993-рә ильәсым Кубанскэ къэралыгъо универси-тетым докторскэ диссертацие цыпхыригъәкыгъ. 1994-рә ильә-сым профессорыцIәр кыфа-гъәшъошагъ.

Аужырә ильәсипшIым лъә-шәу зыпылтыгъәр шIэныгъәләж-ныбжыкIәхәр ыгъәхъазырын-хәр ары. Ащи уегъәгушIо, сыда пIомә ныбжыкIәхәр арых тапкIә наукәр лъызыгъәкIотәнуу тызышыгугыхәрәр. ЗәкIәмкIы Къадәм докторхәми кандидатхә-ми нәбгырә 18 ыгъәхъазырыгъ. Ахәм урысыбзәмкIә ученә сте-пень кьаратыгъ. Доктор пәпчә ащ фәдиз ныбжыкIә шIэны-гъәләжыкхә хыгъәхъогагъәмә, апшгъәрә еджапIәмә ачIәтышт кадрәхәм яIоф зәшIохыгъә хъу-цтыгъә.

Къадәм егъәджен, кадрәмә якъәгъәхъазырын Иофхәм акыгъоу научнә Иофшлагъәхәм, егъәджен IәпыIәгъухәм ятхын Иофшхо дешIә. Ащ ишыхәт научнә ИофшIәгъә 215-рә кызэрәдигъәкIыгъәр. Ахәм ашышәу 38-р тхыль шъафхәу кыхиутигъәх.

Егъәджен ыкIы научнә ИофшIәнмә анәмыкIәу, обще-ственнә пшәрылгъәр Татьяна бәу ыгъәцәкIагъәх, джыри зәшIуехых. ГушыIәм пае, ар Кубанскэ университетым урысыбзәмкIә идокторскэ уче-

нә совет хәт, Адыгә къэралыгъо университетым икандидатскэ ученә совет шыщ. Ахәм яIофшIәнхәм ишпыпкъәу ахәла-жә: диссертациехәм яэкспертизә зышIырәмә ашыщ, докторскэ ыкIы кандидатскэ диссертацие-хәр оппонировать ешыых, кьащәгушыIә, зиIофшлагъәхәр кьәзыухъумәхәрәм адеIә. ИшIэныгъәмә ахигъәхъонәу Москва, Днепрпетровскэ, Тби-лиси адәт университетхәм кIоу хъугъә. Ащ нәмыкIәу, ап-шгъәрә еджапIәхәм яегъәджен планхәм, программәхәм язәхә-гъәуон мызәу, мытIоу хәла-жәу кыхәкIыгъ. Профсоюз ИофшIәри ыгъәцәкIәу уахътә кьәкIугъ. АщкIә дгъәунәфы тшIоигъор Къадәр сыд фәдә Иоф фәбгъәзагъәми угу тәпсәфәнуу зәрәштыр ары. Пшәрылгъәу фәпшIырәр игъом дэгъоу зә-ригъәцәкIәштым уехъырхы-шәнуу цыгъәп. Шыпкъәныгъә, зәфәныгъә, Iәдәб дахә хәлтых, Иоф дәпшIәнкIә гупсәф. Ащ фәдә зәфәхысыжыхәр сзәы-гъәшIырәр бәрә ИофшIәнхәмкIә сызәрәоIагъәр ары. Ежә ка-федрәм ипашәу, сә аттестацион-нә комиссием сыритхъаматәу, Кубанскэ къэралыгъо универси-тетым идокторскэ совет итхъа-матә сыригадзәу, Адыгә къә-ралыгъо университетым бзә-шIэныгъәмкIә икандидатскэ совет сыритхъаматәу мызәу, мытIоу пшәрылгъәр фәсшIәу хъугъә, ау тIо а зы Иофым пае сыдәгушыIәжыкхәу кыхәкIыгъәп, палтәу фәбгъәуцугъәм ехъулIәу IәпкIә-лъяпкIәу гъәцәкIагъәу пшәрылгъәу фәпшыгъәр игъом кыуиухыIәныр ишәнәу зәрә-штыр сә сшIошъ хъугъә.

Ащ фәдәу ИофшIән ыгу кыдәләу, фәшпыпкъәу зәри-гъәцәкIәрәр ары Иоф дзәы-шIәхәрәми, студентхәми, ИофшIәгъухәми, научнә орга-низациеу зәпхыгъәхәми лъы-тәныгъәшхо кызыкIыфа-шырәр. Къадәр Дунә Адыгә академием, Наукәмрә искусс-тәмрә я Петровскэ академие яакадемик, тын лъәпIәхәри кы-ратыгъәх. Ахәм ашышых: меда-ләу «Гордость науки Кубани» зыфиIорәр, шытхәу тхыльхәр мызәу, мытIоу Краснодар кра-им гъәсәныгъәмрә наукәмрәкIә идепартамент кыфигъәшъо-шагъәх.

Татьяна непә Кубанскэ къә-ралыгъо университетым уры-сыбзәмкIә икафедрә ипрофес-сор, академик, наукәм псәмыб-ләжәу фәлажә. Сыд фәдә ИофкIә уеоIагъәми, шъабәу, дахәу, Iәдәбышхо хәлгәу кыбдәгушыIәшт, ыльәкIы-штымкIә узыфәлгәIугъәр кыпшIәшт. Ыпхәу Екате-рини ежә фәдәу дахәу зәкIоу ыгъәсагъ, бзәшIэныгъәм дәла-жә, янә Иоф лъигъәкIотәным пыль. Ащ ар кыдәхәмә тигә-пәшт. Ежә Татьяна псауныгъә пытә иIәу, итворческә ИофшIән хигъахәу бәрә шыIәнәу кызы-шыхъугъә мафәм тыфәлIао.

БЛӘГЪОЖЪ Зулъарин.
Профессор, филологие
шIэныгъәхәкIә доктор,
диссертационнә советәу
Адыгә къэралыгъо
университетым
бзәшIэныгъәмкIә иIәм
итхъамат.

ШУМ ФЭЛАЖЬЭРЭМ ИДУНАЙ ДАХЭ

Адыгә гушыIәжыкхә мәхәнә куухәр яIәх. Ахәм ныбжы-кIәхәр дәхагъәм, шIугъәм афанIух, афәшх.

ГушыIәжыкхәу «ШIу фәлажә дахә идунай», «ЦIыфым Иофшлагъәрә иIәшлагъәрә уасә афәшI, афәсакъ», — мыщ фәдә гушыIәс-гухәлхәм гъогу ты-тырашәгъагъ сикIәләеджа-кIомә сырягъусәу экскурсие тызәкIом. Адыф кьәгъагъәр кызызәIуиухәу, мәкыу упкIә-гъә мә IәшIумрә акәцә кьәгъә-гъә мә гохымрә жым хәщы-хыагъәхәу зышыхурәм ильә-хъаныгъ. Тикъуаджә ишәоф, игубгъо зәлухыгъәшхо ыгузәгу ит акәцә сатырә заулә. Ахәм метрә шъә пчъагъәу закъуды-игъәу, Фәрзәпә нәсых. Чыгъхәр цIыфмә агъәтIысыгъәх, алә-жыгъәх, якьарыу ахалъхыагъ. Тә мурадәу тIагъәр тишәоф-мә ләжыгъәу цIыфмә аша-шлагъәр, уцхәу, кьәгъагъәхәу, чыгъхәу кьарыкIәхәрәр зәдгъә-лгъәгунах, шIуагъәу апылтыр зәдгъәшIәныр арыгъә.

Гъатхәмрә гъәмафәмрә зә-ныбдәжәгу благуә зышыхурә лъәхъан ар. Уц зәфәшъафхәр (зырызәу) кьаугъоигъәх — кьаз-шыр уц, шыгъәчә тхәп, уц лъәнтхәй, ахәм анәмыкIәхәри. Мы уцхәр цIыфымкIә зәрәIә-зэгъухәм тырыгушыIагъ. Ахәр цIыфым ынәгуыкIә, улагуәмкIә Iәзәгуоу зәрәштыгъәр янәжыкхә кьаралагуәу кIәләеджәкIомә ашIәу кычIәкIыгъ. Кьәгъа-гъәхәу Iушъхәм, Адыфым ядәхагъә тызыIәпишәу тәп-лыгъ. Кьәгъагъәу кьандж кьу-рәр цIыф нәгуыкIә Iәзәгуоу шытәу кьалагуә. Кьандж кьу-рәр псәу кьәжыагуәм хәп-лхъанышъ сыхәт имыкыу (та-кыкы 40) зытәшIәкIә узыжы-нышъ, гъәуцыхәләм дәбгъәу-цотт, ащ кьыдәпхызә, псым ычIыпIәкIә, мафә кьәс, мәфә зауләрә уешъотт. Джащ фәдәу шагу бзыумә анәгуу узы хъу-мә, уц лъәнтхәхәри джарәу-шгъәу афәбгъәхъазырынышъ, ебгъәшъоштых.

Шъофым ләжыгъәу ләжы-а-кIомә кьышагъәкIыгъәмә тәте-гушыIагъ. Мы ләжыгъәхәр шы-мыIәхәмә цIыфыр псәун зәри-мылгәкIыштыр зәрәшIәрәр кIәләеджәкIомә хагъәунәфы-кышъ. Ләжыгъәу губгъом илым икьәгъәкIын кьуаджәм дәс ләжыа-кIомә Иофшхо зәрәда-шIәрәр, ащ уасә зәрәфәшIын фаер ягуаләу ныбжыкIә цIыкIумә кьалагуә. «Гъоылап-хәр гъәләпIә, ащ иләжыын кьын пыль». Джары ләжы-гъәмә яхылыгъә кIәуухәу тшIы-гъәр. КIаләхәр шъофым шы-джәгухәзә чәфыгъәх, ахәр лә-жыгъәмә ахәхыагъәхәп, аута-гъәхәп, афәсакыгъәх.

Шъофым ыгузәгуыкIә тыкIо-тагъ. Кьуладжәм тел лъәмыдж цIыкIум тызәпырыкIы метрә зытфых зылгәагъәу сатырә зыхыIл хурә чыгъмә адәжыкIә тежыагъ. Ахәр зәфәдәхәу лъагәх, бжыышIох. Сатырәмә азы-фагу шыкузәкIәтыр дәкIынәу шъуамбгъо. Чыгъмә аIупә тыкызыIохәм тлэгъурәр дгъәшIагъоу тыкызызәтеуцагуә. Акәцәмә IәшIум гур ыгъатхәу тпкыынә-лынәмә анәсәу ты-зәлыкIугъ... Дәнә хъәгъә фыжә жыгъырбым фәдәу кьәгъәгъә фыжыбзәхәу акацхәм ашъха-пәмә апытхәр зәнәсыпәхәу, мет-ро кIәракIәм фәд чыгъмә ачIәгъ. Ашъхәпә пыт кьәгъа-гъәхәр зәфәкIопагъәхәу, кьә-

шчыгъәкIы ошхыр кыпхыры-кIынәп пIонәу шыт. Чыгъ чIәгъмә кьәгъәгъә зәмышъо-гъоу, уц шъәбә цIыкIоу ачIәтмә зы тхылышIә тхә-пи, апч кьутагъә гори ахәп-лгәгъоштәп. Уцхәмрә кьәгъа-гъәхәмрә ежә ашымыщ зыха-мыгъахәхәрәм фәдәу метришә пчъагъә хурә чыгъ сатырәмә азыфагу чыжәу уарәплә. Рә-хъатныгъәу, шъәбагъәу чыгъ чIәгъмә ачIәлгыгъәм тиумә-хыгъәм фәдәу такыкы зауләм тлэгъурәр зәрәдгъәшIагъорәр тынгумә бзәмыIоу арыдыхыа-гъәу тызәхәтәу тIәкIурә тышты-тыгъ. Мырәушгъәу ләжыа-кIомә якьарыу зыхалъхы аләжыгъәр кьабзәу, дахәу зәрәштыр ти-гопагъ. Мы чыгъмә жы кьаб-зәу кьапыкIырәм цIыфхәмкIы, псәушъхәхәмкIы, бзыухәмкIы мәхәнәшхо зәриIәм тытегу-шыIагъ. Чыгур нахь шынәу кьәнәнымкIы ишIуагъә кьә-кIошт. КIәләеджәкIомә бзыу-хәм амакъә фәдә зәшIәу, орәд-хәри кьаләзә тыкьәжыжыгъәу Бырдж Рустем бзыу цIыкIоу набгъом кьызыгъәу уцым хә-лтыр кышты, чыгъ кьута-мәм тыригъәтIысхыажыгъ. «Бзыу тхәмыкIә цIыкIур хыа-кIә-кьуа-кIә горәм ышхынба, удемыIә хъуштәп», — ыIуагъ. «Шыпкы, Рустем! — есIожыгъ аш.

ШыIәх ны-тыхәр ясабийхәр шIугъәм, гукIәгъум фагъасә-хәу. Джащ фәдәх Рустем янә-ятәхәу Бырдж Любәрә Къәп-ләнрә. КIәләеджәкIохәм зы кьу-тами агъәфыкыагуәп. Дә-хагъәмрә шIумрә гум зыща-ушъомбгъугъәу, гъәшIәгъон-гушIуагуәр нәм фәмыпләу тыкьәжыжыгъ.

«ХъаркIә, тиныбдәжәгухәу, чIышъхыагъом илIыкIо дахә-хәу чыгъхәр, кьәгъагъәхәр, уц-хәр, тиләжыгъәшхохәр! Кьә-кIошт ильәсым игъатхә тыгъәм иIаплI фабә шызәтшәкIышт тигубгъо нашхәу, хышхоу уалырәм!»

Тыкьәзыуцухәрә дунаир цIыфым егъәдахә, егъәбаи. Адә цIыф псәуэми ащ фәдә насы-пыр дунаим шаләжә? Хъау. «Чыләм ыгъунә Iулыгъә гъә-хъунә дахәштыгъәхәр, пәнәлгә цIыкIуштыгъәхәу тхәкIумкIы-хәхәр зыхәсыштыгъәхәр кьу-ләджәжәу зәхәтIыхыагъәх. Кьуаджәм кьыдәкIәу шъофым кIорә гъогухәр кьуладжәжә жьуагъәкIә зәпыбзыкIыгъәх. Зы гъогу закъу шъофышхом узәрихәнәу иләжыр. КьәпIон хъумә, кьуаджәм дәсмә гъә-хъунә жы кьабзәм ычIыпIә псышъугъамәр алуехә. Непә-рә Iәшъхәтәтмә псыр шъофмә а-кIаIәзә ләжыгъә бәгуагъә кьахыжынынәу ашыгъагъ, ау Иофәу рахыжыагъәр лъагъәкIо-тжыгъәп...

Шур ем пагъәуцужыныр, тыкьәзыуцухәрә дунаир дышъә налмәс -налкыутәу кьагъәгу-нәныр, ащ фәләжыәнхәр зәряп-шәрылгыр агу нәсын фае тиныбжыкIәхәм.

Ыужырә мафәм гъатхәм ису-рәт дахәхәр, кIаләмә агушысә нәфхәр кьызыIотыкIырә яусә цыкIухәр сапашъхә илыгъәх...

Ильәсхәр макIох... КIәлә-еджәкIохәу сапашъхә исыгъә-хәм янасыпышIуагъә сызәгу-шIукIы, насынынчәагъәр е кьы-нышхор зыгъогу хурә кыхә-кIымә сыфәгуәмкIы, сыгу фә-узы.

ТIӘШЪУ Гоцнагу.

Хыатыгъужыкыуай.

Ным и Мафэ ехьулэу

НАСЫПЫШУ

Ным нахь лъапэ щыцэп. Агушцэр къатло къэс тыгуклэ тэтхэ, тэгущо. Ащ игуклэгъу пелэн мылкъу дунаим тетэп. Ар сыдигъуи тигъусэ, игуклэгъу зэхэтымышцэу зы такъыкы кыхэкырэп. Сыд къын кытэхуулагъэми, хьар кытфэклуагъэми, тигъусэ зэпыт.

Сыд фэдэ цыф лъэпкы ным осэшко фешы. Ар хабзэ. Хэти кытефэ ныргьэлэпэнэу, шхьэклафэ фишынэу. Зышхьамысыжъэу, шлулэгъуныгъэшхо хэлъэу кыльфыгъэмэ ар адэлажъэ, еж ымышхырэр ригъэшхымэ, щымыгъыр шильэзэ исабын еплу. Чэщычъе тхьапша ащ илфыгъэ дырихыгъэр? Ар хэт зылытагъэр?! Шу кыбдэхумэ зигушлуагъэр, къын кыпфакломэ гъунэ имыцэу зыгу кыпфэузырэр ныр ары. Нымкэ быныр дунэе гушлуагъу. Ины тыхъоу тлэклу зыкызытлэтыкэ, щылакэу тилэщтым тегупшысэ. А гъогум тытехъаным пае лъапсэ тфэхурэр ным игуклэгъу, ащ игушыцэ дахэ хэр арых. Джащ фэдиз клуачлэ ным кытхельхэ.

Къуаджэ щыцэп ны насыпышохэр дэмысхэу. Ахэм ягугъу дахэкэ ашлэу зы зэхэпхыкэ, уямыхъопсэн плъэкырэп. Непэ зыцлэ къесло сшлоигъор ащ фэдэ ны насыпышлоу Брантлэ Асыет Едыдж ыпхъоу къуаджэу Пэнэжыкыуае щыщыр ары. Брантлэ унагъор ымышцэу мы къуаджэм цыф дэсэп. Зэшхьэгъусэхэу Шамсудинрэ Асыетрэ

ягугъу къуаджэм дахэкэ шапшы, анахь унэгъо лужоу дэххэм ашыц. Илээс 55-м ехурэ алэ зэкледзагъэу ахэр зэдэлэжыгъэх. Алахьым джэнэт лъапэ кырет, 2003-рэ

гъэу ялфыгъэхэр зэдапугъэх.

Брантлэ Асыет игуащэ игугъу дахэкэ бэрэ ышлэу зэхэпхыцтыгъ.

— Сигуащэ сэркэ ятлонэрэ нэу силагъ, — ылощтыгъэ. —

тэу къадэху плон плъэкышцтэп, — ело Брантлэхэм ягъунэгъоу Нэныжэ Арамбий, — ау Шамсудинрэ Асыетрэ а Иофыр щытху хэлъэу зэшлуахыгъ.

Клэлэцлыкхэм яплун, ялэжын, яфэпэн зы Иофыгъошху, ау ахэр щыцэныгъэ гъогум тепцэнхэр нахь Иофыгъо цыклоп. Ахэм Иофшлэныр шлу альэгъоу пплунхэр, ящытху алоу къэплэгъужыныр зэклемэ анахь насыпыгъ. Брантлэ унагъом

зыхьырэр, Иофшлакэ зышлэрэр ары.

Брантлэ Асыет къуаджэу Лахьшыкыуае (лэрыш хым ыцлэгъ хьугъэхэм ашыц) кышыхьугъ. Янэ-ятэхэр егъашлэм колхозым щылэжыгъэх. Асыет унагъо зехьэм, чыплэ колхозым ищытху аригъалоу Иоф щышлагъ, ащ даклоу лфыгъэ нэбгырибгъу ышлугъ. Ащ медальхэу «Материнская слава», «Матероиня» зыфалохэрэр кыратыгъэх, чанэу Иоф зэришлагъом пае щытху тхылхэр, шлухьафтынхэр бэу кыфагъэшшоагъэх. Унагъом кыхьухьэгъэ нэбгырибгъуми щыцэныгъэм чыплэ дахэ щаубытыгъ, ежхэм унагъохэр ашлагъэхэу мэпсэх. Брантлэ Шамсудинэ ыпхьухэу Зоерэ Раерэ ятэ игъусэхэу арендаторхэу илээс пчыагъэрэ Иоф ашлагъ натрыфыр, тыгъэгъазэр алэжъэу. Джы непэ ахэр зыпылхэр былымхуныр ары. Шамсудинрэ Асыетрэ кьорылыфыми пхьорэлъфыми нэбгырэ 22-рэ къаклэхьухьагъ.

Илээсхэр маклох. Ялфыгъэхэм ящылакэ зыкыелэты, ахэм къаклэхьухьажыгъэми ахэхьо. Ау сыд фэдиз уахьтэ тешлагъэми, ахэм ашыгъушхэрэп янэ, лэуж дахэ, къабзэ къафыщи-нагъ ащ. Асыет фэдэхэм апае усаклом ытхыгъ мы гушыцлэхэр:

Тэ тынэ лъапэхэр, псэ-емьблэжъхэр,

Шгуу тымыкьутэу,

шъутигъэзэрэу,

Бэрэ шъутицэнэу, шъу-тимыхынэу

Тхьэм тэ телъэлу!!!

ХЪОДЭ Сэфэр.

Хьалъэкъуай.

Сурэтым итхэр: **Брантлэ зэшхьэгъусэхэу Шамсудинрэ Асыетрэ ялфыгъэхэм ахэхьы.**

илээсым ным дунаир ыхьожыгъ. Къини, хьари, зауи, гъаблэ зэпачыгъ зэшхьэгъуситлэм. Унагъом насып илыным пае сабыибэ уилэн фаеу ахэм алытэщтыгъэ. Нэбгырибгъу, пшгъэшъжыныхырэ клэлищырэ, унагъом кыхьухьагъ. Ахэм яплун, яегъэджен псынклэгъуагъэп, ау тхьау-сыхэхэу зыми зэхихыгъэп. Нэбгыритлэм алэ зэкледза-

Ары мыхьугъэмэ, сиклалэхэр сфэплуштгъагъэхэп. Ащ бэ сигъэшлагъэр, сыд ашыгъум сэ сшлэщтыгъэр? Унагъом сыкызэхьэм илээс пшыклубл нылэп сыныбжыгъэр.

Мы унэгъо зэгурьложым кырыклуагъэр дэгъоу зышлэхэрэп игъунэгъухэр ары.

— Клэлабэ зилэ унагъомэ зэклемэ ахэм яплун, ялэжын, яегъэджен зэрифэшлуашэм те-

ахэр зэклэ къыдэхьугъэу плытэ хьушт. Мыхэм ялфыгъэхэр Иофшлэным зыщамыдзыеу, зыхэт цыфхэм агурьлохэу, алытэхэу, ящытху арагъалоу мэпсэху.

— Насыпыр, гушлуагъор, щытхур къэзыхьырэр, кызыхэкырэр, — алощтыгъэ янэ-ятэхэм, — Иофшлэныр ары. Насыпышлор Иофшлэныр шлу зылыгъоу, ащ щытху кыфэ-

Иофшлакэ цыфхэр ыгъэразэщтыгъэх

Ицыфыгъэкэи Иофшлакэи щытхур къэзылэжыгъэ тикъоджэ бзылфыгъ сыкызытегушыцэ сшлоигъор. Ар сэ сизакъоу сипллыклэп, зэрэчылэуи ауштэу ало.

Тхьаркъохьо Сэламэт (Сомэклэ тикъуаджэхэр еджэх) Къунчыкьохьаблэ 1929-рэ илээсым кышыхьугъ, Цурмытмэ япху. Ыныбжэ зэкъум ягъунэгъу къутирэу Городскоим дэт еджаплэм члагъахы, я 7-рэ классыр ащ кышыхьугъ. Хэгъэгъу ззошхор къежьи, иеджэн ащ щыцэпынэу хьугъагъэ. Ау а лэхъаным классибл къэзыухыгъэхэр еджагъэхэу алытэщтыгъэх, клэлэгъаджэу Иоф ашлэуи хьуштыгъэ. Сэламэт ашыгъум Къунчыкьохьаблэ зыхахьэщтыгъэ колхозу «Пшыщ» зыфиорэм учетчикэу аштэгъагъ. Тлэ-

клурэ Иоф ышлагъэу, ипшъэрлыхэр дэгъоу зэригъэцаклэхэрэм кыхэклыккэ, учетчик-счетовод шхьалэ ашыгъагъ. Нэужым Гъобэкъуае зыхахьэщтыгъэ колхозымрэ «Пшыщэрэ» зы зэхатэкъожыхьэм, кассир-счетовод Иофыр фагъэзэжьи, илээсишлырэ Иоф ышлагъ. Ащ щылажъэзэ гъобэкъоу нысэ хьугъэ, Тхьаркъохьо Рэщыдэ шхьэгъусэ фэхьугъ.

Къэралыгъом зэхьокыныгъэ ладжи щашыштыгъэба, егъани 1962-рэ илээсым Гъобэкъуае къутирэу Шевченкэм фагъэзэжыгъагъ. Джащыгъум Сэламэт бригадирэу агъэнэфэгъагъ, нэужым участкэм иуправляю-щыгъ. Иофшлэн зэхэдз имыцэу, хьулыфыгъэ Иофи бзылфыгъэ Иофи ащ чанэу ыгъэцаклэщтыгъ. Шхьахын зыфалорэр ышлэщтыгъэп, уцуи тлыси илагъэп. А лэхъаным сэ шоферэу Иоф сшлэщтыгъ, туты-

ныр агъэтлысы зыхьуклэ пхъ-чаим псыр итэу къафасщэ-щтыгъ. Арышъ, Сэламэт Иофшлакэ сэ сшхьэккэ слэгъуштыгъ. Пчэдыжырэ зэклемэ апэ бригадэм кы-лухьэщтыгъ, бригадирымрэ ежыррэ ашлэщтыр зэхэгъу-цощтыгъ. Пчыхьэри мышхьа-хэу къаколоти, ашлагъэр ыулплэ-

клуужыштыгъ. Сыдми теуры-клоу зилоф зышлэщтыгъэхэм Сэламэт ашыщыгъэп. Лэжыгъэ лухьыжыгъом гъэпсэ-фыгъо уахьтэ илэгъахэп, чэщи мафи плэми хьунэу, ылъакъо тетыгъ.

Ауштэу 1974-рэ илээсым нэс Иоф ышлагъ. Ащ ыуж унэгъо лэмэ-псымэхэр, псэуалэхэр зыщашэрэ тучанэу къуаджэм дэтым тучантесэу агъэкло-жыгъагъ. Ащи щытхур кы-лэжыгъэ Иоф щышлагъ. Цыф-хэм жэбзэ дахэккэ зэрадэгущы-лэрэм, нэшло-гушлоу зэра-пэгъоклырэм, ящыклагъэр мышхьахыжъэу кызырари-гъуаллэрэм афэшлэ лэшэу фэ-рэзагъэх, шхьэккэфэшхуи фашыштыгъ. Ары пенсием зэкломи клэлэлухи Иоф ышлэ-нэу кызыклагъэнэгъагъэр. Сэ-ламэт Иофшлагъэу илэр къэра-лыгъом мызэу, мытлоу хигъэу-нэфыкыгъ.

Сэламэт илээс 80 хьугъэ, ау ащ пае зыгъэшложэу щы-сэп. Кыгъэшлагъэм Иоф-шлэным есагъэм джыри ылэ-уцурэп, ыклуачлэ кыхьы-рэмккэ шхьахырэр, кы-мышышты ладжыми афе-жъэ. Ишхьэгъусэрэ ежыр-рэ шъэуищырэ зы пшгъашэ-рэ зэдапугъ. Гухэккми, щы-лэныгъэм шлурэ емерэ щы-зэголь, акъо гурыт игъонэмыс хьугъэ. Анахьыжыр мили-цием исатырхэм ахэт, клэлэ нахьыклар предприниматель, пшгъашэр унагъо ихьагъэу мэпсэх.

Сэламэт дэхэлогъабэу, шлу-шлэгъабэу илэм афэшлэ къуа-джэри ллакъоу зыхьыри лэ-шэу фэразэх, псауныгъэ илэу джыри илээсыбэ кыгъэшлэ-нэу фэлъалох.

НЭМЫТЭКЪО

Ибрахьим.

Сурэтым итыр: **Тхьар-къохьо Сэламэт.**

Адыгэ-абхъаз театрэхэм яфестиваль

МЭФЭКИМ ФЭДЭУ МАКИО

Абхъаз кьэралыгьо драматическэ театрэу С. Чанбэ ыцлэ зыхьырэм илофшлагэ Адыгеим шыщхэр шыгъуазэх. Адыгэ-абхъаз театрэхэм яфестивалэу Мыекьуапэ шыкюрэм Н. Эрдман ипъесэ техыгэ спектаклэу «Самоубийцэр» артистхэм кьашыгь. Зыгъауцугъэр Абхъазым ирежиссер цлэрылоу В. Кове.

Цыф зэфышытыкIэхэм, социальнэ юфыгьохэм, тхаклохэм, шIэныгьэлэжьхэм, диным пыщагьэхэм, нэмыкIхэми ящылэклэ спектаклэм ухещэ. Рольхэр кьэзышIхэрэр: С. Сангулиа, Р. Дбар, Ч. Джения, Т. Гамгия, Н. Лакоба, А. Малия, нэмыкIхэри.

ТхымыкIагъоу «цIыф цыкIум» кьекIугъэм, зыхэт цыфхэм зэрамыгьэлъапIэрэм, «хьамлыу цыкIум» цыфыр зэрэфагьадэрэм пьесэм гукIэ ухещэ. Семен ироль кьэзышIхэрэр С. Сангулиа. «Цыф

ныкьохэри спектаклэм кьызэ-луехых.

Артистхэу Абдэкьо Зое, Кьыргъые Заремэ, Кьэрдэнэ Заур, Тутэ Тезадэ, Тыкьэи Марианнэ, Аргъунэ Бисланэ, Тутэ Заремэ, нэмыкIхэми рольхэр кьызэралыхэрэм уасэ зэрэптышт шIыкIэми уегупшысэ, уащитхэу пшIоигъоу уахьтэ кьыокIу.

ШыIэныгъэм мыхьо-мышIагъэу шальэгъурэм емызэгъыхэрэр спектаклэм хэолъагъох. Режиссерэу Абдэкьо Маталио ащ фэдэ темэ зэриштагъэм фэшI лыгъэ шыпкьэ зэрихьагъэу плытэ хьушт. Театрэр шыIэныгъэм игупчэ ит, прокуратурэм, нэмыкI юристхэм ялофшIэни нахьышIоу зэхашэн зэрэфаем, тыгъуаклохэр, хьункIаглохэр, бэ тешIагъэми е макIэ тешIагъэми, «хьытыум» зэрифэхэрэр, зэрагъэпщынэхэрэр артистхэм сценэм кьыщагъэ-лъягъо.

ШыкIагъэ ямыIэу, апэрэ чыпIэр Щэрджэс театрэм иартистхэм фестивалым кьышчыдахьыштэу тIорэп. ГушыIэр спектаклэм зэрэщыбгъэфедэн фаем, артистыр артист шыпкьэ зышIырэ нэша-нэхэм тапэкIэ нахьышIоу юф зэрэдашIэщтым тичыхьэ тель.

«Адыгэ кьышын»

Адыгэ Республикэм и Кьэралыгьо филармоние нысхьапэхэм ятеатрэу шы-зэхашагъэм «Адыгэ кьышын» фаусыгъэр. Театрэр фестивалым зэрэлажьэрэм кьыхэдгъэшырэр титворческэ купхэм анахьыкIэу зэрэщытыр ары.

«Адыгэ кьышын» ашIогъэшIэгъонэу еплъых

Абхъаз театр фестивалым хэлажэ

Нысхьапэхэм ятеатрэу «Адыгэ кьышын» идиректорыр Джолэкьо Ларис, художественнэ пащэр АР-м изаслуженнэ артистэу Сихьу Станислав. Режиссер цлэрылоу, Адыгеим инароднэ артистэу КIурашынэ Аскэрбий ипъесэу «Адыгэ кьышын» нысхьапэхэм ятеатрэ шызыгъэуцугъэр Наталья Копач.

Спектаклэм хэлажэбх артист ныбжыкIэхэу Шэуджэн Асыет, Капова Саидэ, Оксана Паладьян, Евгений Берчун, Адышэс Спартак, Юлия Головки. СурэтхэмкIэ зыгъэкIэрэклагъэр Сихьу Рэмэзан.

Фестивалым ижюри хэтхэр, АР-м культурэмкIэ иминистрэу Чымышбо Гъазый, филармонием идиректор шхьалэу Хьот Заур, АР-м инароднэ артистэу КIурашынэ Аскэрбий, Абхъазым, Кьэбэртэе-Бэлъ-кьарым, Кьэрэщэе-Щэрджэсым, нэмыкIхэми кьарыкIыгъэхэр спектаклэм еплъыгъэх. КIэлэцIыкIухэр бэ хьухэу зэрэчIэсыгъэхэр тигуапэ.

Тхылым ильэтегъэуцу

Адыгэ театрэм итарихь фэгъэхьыгъэ тхыгъэу Шхьэлэхьэ Светланэ кьыдигъэкIыгъэм ильэтегъэуцо фэгъэхьыгъэ зэхэхьэ Адыгэ Республикэм и Лъэпкь библиотекэ шыкIуагъ.

Театроведхэр, шIэныгъэлэжьхэр, тхаклохэр, культурэм илофышIэхэр, студентхэр зэхэхьэм хэлэжьагъэх. Тхылым общественнэ-политикэ мэхьанэу иIэм, авторым лъэшэу фэрэзэхэу кьалотагъэхэм афэгъэхьыгъэ тхыгъэхэр «Адыгэ макьэм» кьыхитыштых.

Непэ аухышт

Адыгэ-абхъаз театрэхэм яфестиваль непэ аухышт. Тыркуем кьыкIыгъэ тилъэпкьэгъу ныбжыкIэхэр зыхэт купэу «Гугъэм», Краснодар театрэм яспектаклэхэр кьагъэлэзгъоштых.

Адыгэ Республикэм и Лъэпкь театрэ инспекталэу «Мэдэем» тыгъуасэ фестивалым щеплъыгъэх.

Щэрджэс театрэм спектаклэр кьешIы

цыкIоу» ар зыхэт обществэм шальытэ, кьыраIуалIэрэр бэ, зиукIыжын фаеу кьыраIо...

Пьесэр 1928-рэ ильэсым атхыгъагъэми, лъэхьанэу тызыхэтым ебгъапшэзэ, «цIыф цыкIур» дунаим зыкIытетым, ащ «кьецэ-лашхэхэу», «кьыдеушъэкIэу» зырагъэшIызэ, псэунэу фэмыежыным зэрэнагъэсырэм, нэмыкIхэми уагупшысэ.

Кавказым ис лъэпкьхэм ягуплър-стырыгъэ, япсихологие, язэкъотныгъэ, нэмыкIхэри кьыдилыгъэхэзэ, Адыгеим иныбджэгъушIу режиссерэу В. Кове спектаклэр узыIэпищэу ыгъэуцугъ.

«Президентым ипортфель»

Республикэ Щэрджэс драматическэ театрэу М. Акъэм ыцлэклэ шытым фестивалым кьышчыгъэлэзгъогъэ спектаклэу «Президентым ипортфель» гъэшIэгъон кьэзышIхэрэр пьесэр шыIэныгъэм кьытегушыIэу зэрэщытыр ары.

Шорэ Ахьмэд пьесэр ытхынэу зыфэжэм, лъэхьанэу тызыхэтым хилъагъорэр зэфихьысыжыгъ. Тыгъуаклохэр, хьоршэрым дихьыхьхэрэр, пхэнджэу зеклохэрэм цыфышIухэр зэрэклодылIэхэрэр, нэмыкI лъэ-

Спортымрэ шыIэныгъэмрэ

Адыгеим футболымкIэ ифедерации 2009-рэ ильэсым илофшлагэ зызэфехьысыжым зэхэхьэм анахьэу кьышчыагъэшыгъэр лъэхьаным диштэу республикэ футболым зегъэушъомбгъугъэным зэрэпылбыштитхэр ары.

Адыгэ Республикэм физ-

культурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет итхьаматэу Хьасанэкьо Муратэ, Адыгеим и Парламент идепутатэу Кьулэ Аскэрбий, футбол клубэу «Зэкьошныгъэм» идиректорэу Нэтхьэ Адамэ, командэу «Зэкьошныгъэм» итренер шхьалэу Ешыгоо Сэфэрбий, Кошхьэблэ районым иадминистрации ипащэу Тхьаркьохьэ Налбий, нэмыкIхэми зэхэхьэм кьызэрэща-луагъэмкIэ, Адыгеим футболымкIэ

изэнэкьокъухэр мыгъэ дэгъоу кIуагъэх. СтадионыкIэу «Юностыр» Мыекьуапэ кьышчызэ-луахыгъ, АР-м истадионыкIэ ашIынэу фежыагъэх, футболым пыщэгъэ кIэлэцIыкIухэмрэ ныбжыкIэхэмрэ япчъагъэ хэпшIыкIэу хэхьуагъ. Наркоманием пэшIуеклохэзэ, спорт зэнэкьокъухэр нахьыбэу зэхашэхэу аублагъ. Ащ фэдэ юфыгъомэ

кIэщакIо ыкIи зэхэщакIо афэхьэ Мыгу Рэщыдэ.

Парламентым и Комитет ар ипащ, общественнэ юфшIэнхэм чанэу ахэлажэ. Р. Мыгум ыныбжэ ильэс 60 зэрэжурэм фэшI спортым пыщагъэхэр фэгъушIох. Опсэу, Рэщыд! Нарт бэгъашIэ охьу.

НэкIубгъом итхэр зыгъэхьазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

НАРТ КIЭЩАКИОМ ФЭГУШIОХ